

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ТІМКОВА Ірина Сергіївна
(студент групи ЗФБС-22-М)

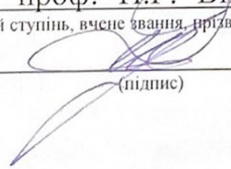
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

СУЧАСНИЙ СТАН КАСОВОГО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»)

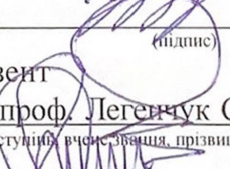
Завідувач кафедри фінансів та
цифрової економіки

д.е.н. проф. Н.Г. Виговська.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

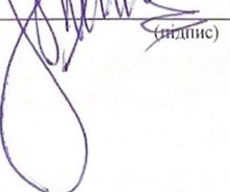
Науковий керівник

д.е.н. проф. Н.Г. Виговська.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент

д.е.н., проф. Легенчук С.Ф.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир 2023

Анотація

Тімкова І.С. Сучасний стан касового виконання бюджетів.

Магістерська робота представлена на здобуття освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси банківська справа та страхування». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

Дослідження присвячено розвитку теоретичних засад та основ, які лежать в основі касового обслуговування бюджетів в контексті функцій та завдань, виконуваних Державною казначейською службою України (ДКСУ).

Робота висвітлює роль та значення казначейського обслуговування в управлінні фінансами держави, а також аналізує ключові принципи та процеси, які забезпечують ефективну роботу ДКСУ у виконанні бюджетів. Додатково, у роботі детально розглядається роль інформаційних технологій у казначейському обслуговуванні та їхній внесок у підвищення ефективності та прозорості фінансових операцій. Окремий аспект дослідження роботи стосується ролі та переваг використання сучасних технологій у казначейському обслуговуванні, зокрема, впровадження електронних систем платежів.

Загальною метою роботи є не лише теоретичний розгляд основ касового обслуговування, але й практичне висвітлення реального внеску Державної казначейської служби України в управління фінансами та бюджетами країни.

Ключові слова: ДКСУ, бюджетний процес, ЄКР.

Annotation

Timkova I.S. The current state of cash execution of budgets.

Master's thesis is represented on reception of an educational degree «master» field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 072 «Finance banking and insurance». - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

The research is devoted to the development of theoretical principles and foundations underlying the cash services of budgets in the context of the functions and tasks performed by the State Treasury Service of Ukraine (STSU).

The paper highlights the role and importance of treasury services in public financial management, and analyzes the key principles and processes that ensure the effective operation of the State Treasury Service in the execution of budgets. Additionally, the paper examines in detail the role of information technology in treasury services and its contribution to increasing the efficiency and transparency of financial operations. A separate aspect of the paper's research concerns the role and benefits of using modern technologies in treasury services, in particular, the introduction of electronic payment systems.

The overall goal of the paper is not only a theoretical consideration of the basics of cash services, but also a practical presentation of the real contribution of the State Treasury Service of Ukraine to the management of the country's finances and budgets.

Keywords: State Treasury Service of Ukraine, budget process, Single Treasury Account.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ДЕРЖАВНОЮ КАЗНАЧЕЙСЬКОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ.....	8
1.1. Сутність казначейської системи у касовому виконанні бюджетів.....	8
1.2. Поняття єдиного казначейського рахунку та управління ним	14
1.3. ДКСУ як безпосередній учасник системи електронних платежів.....	23
Висновки до 1-го розділу.....	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	30
2.1.Оцінка та аналіз виконання Державного бюджету України за доходами.....	30
2.2. Проблеми виконання Державного бюджету України.....	45
2.3.Напрямки удосконалення казначейського обслуговування бюджетів.....	67
Висновки до 2-го розділу.....	73
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

В сучасних умовах фінансової нестабільності та стрімкого розвитку електронних технологій касове виконання бюджетів стає ключовим аспектом фінансової дисципліни держави. Актуальність вивчення цієї проблеми полягає в необхідності розуміння та аналізу сучасного стану касового виконання бюджетів України для покращення фінансової ефективності та підвищення довіри громадян до управління державними фінансами.

Актуальність дослідження сучасного стану касового виконання бюджетів України надзвичайно висока у зв'язку зі складним фінансовим контекстом країни та постійними змінами у системі управління державними фінансами. Україна стикається з викликами фінансової стабільності, ефективного розподілу бюджетних коштів, а також підвищенням прозорості та контролю за використанням цих коштів.

Дослідження актуально з огляду на реформи в управлінні бюджетними ресурсами, які мають на меті впровадження сучасних технологій та покращення фінансової транспарентності. Зокрема, зростаюча роль електронних платежів та їх вплив на касове виконання бюджетів потребує уваги з метою оптимізації фінансових процесів та забезпечення більшої ефективності в управлінні бюджетними ресурсами.

Також, у контексті постійних змін в економічному середовищі та поглиблення інтеграції з європейськими структурами, дослідження сучасного стану касового виконання бюджетів надасть можливість ідентифікувати та вирішити проблеми, що виникають у процесі управління бюджетними ресурсами.

Аналіз літературних джерел. Дослідженням теми казначейського обслуговування бюджетів займалися вчені та фахівці, такі як Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й., Клець Л. Є., Форкун І. В., Попова Л. М., Крисоватий А. І., Тимошук М. В., Скорик О. О., Жибер Т. В., Козлова І. М., Кодола М. Ю.

Мета даного дослідження полягає в аналізі та оцінці поточного стану касового виконання бюджетів України, виявленні основних проблем та можливостей для його оптимізації.

Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі визначений ряд взаємопов'язаних **завдань**, основними з яких є:

- дослідити сучасний стан касового виконання бюджетів України з урахуванням казначейської системи та її ролі в управлінні бюджетними коштами;
- визначити ключові аспекти та фактори, що впливають на ефективність казначейського обслуговування бюджетів;
- проаналізувати виконання Державного бюджету України за доходами та видатками, виявити проблеми та тенденції;
- оцінити роль та значення Державної казначейської служби України у фінансовому управлінні країни;
- виявити проблематику та прагматику казначейської системи касового виконання державного бюджету, зокрема щодо контрольних повноважень;
- розробити та запропонувати напрями вдосконалення організації казначейського обслуговування бюджетів для підвищення ефективності управління бюджетними коштами.

Предметом дослідження є процеси формування, використання та контролю бюджетних коштів в країні, зокрема, їхнє касове виконання.

Об'єктом дослідження виступають фінансові відносини, що виникають під час реалізації касового виконання бюджетів, включаючи платіжні операції, фінансові потоки та механізми контролю.

Дослідження сучасного стану касового виконання бюджетів України є важливим кроком у напрямку вдосконалення фінансової системи країни та забезпечення стабільності фінансів держави, що сприятиме ефективному функціонуванню державного управління та розвитку суспільства в цілому. Для проведення дослідження сучасного стану касового виконання бюджетів України були застосовані такі методи:

- **аналіз:** огляд та аналіз фінансових звітів державних органів, де виділені основні показники касового виконання бюджету, розгляд витрат, надходжень.

- **порівняння:** цей метод дозволяє встановити схожі або відмінні характеристики між двома або більше об'єктами. У випадку дослідження касового виконання бюджетів, порівняння включає аналіз фінансових показників різних періодів та регіонів для виявлення відмінностей або подібностей.

- **індукція та дедукція:** індуктивний підхід полягає в роботі з конкретних спостережень до формулювання загальних висновків або законів. Дедуктивний метод використовує загальні принципи для виведення конкретних висновків. У контексті дослідження касового виконання бюджетів, ці методи можуть використовуватися для формулювання та перевірки гіпотез щодо причин і наслідків фінансових проблем чи ефективності управління бюджетом.

Інформаційною базою дослідження є аналіз нормативних та законодавчих актів, інструктивно-методичних документів, що стосуються казначейського обслуговування бюджетів. Інформаційні джерела включають в себе результати досліджень вчених як з-за кордону, так і в Україні, аналітичні дані міністерства фінансів та державної казначейської служби України. Окрім того, в процесі дослідження були використані аналітичні розрахунки автора, а також ресурси Інтернету.

Наукова новизна дослідження полягає в систематичному та глибокому аналізі теоретичних засад та практичних аспектів касового обслуговування бюджетів, які здійснюються Державною казначейською службою України. Дослідження вперше розглядає цю тему з точки зору теоретичного обґрунтування та концептуалізації касового обслуговування у контексті функцій та завдань Державної казначейської служби:

- Дослідження охоплює також практичні аспекти касового обслуговування, звертаючи увагу на конкретні приклади та сценарії, використовувані Державною казначейською службою України. Висвітлення практичного досвіду сприяє з'ясуванню ефективності та актуальності застосування теоретичних принципів у реальних умовах;

- Дослідження ставить своєю метою теоретичне обґрунтування концепції касового обслуговування, розкриваючи його сутність у контексті функцій та завдань, які покладено на Державну казначейську службу. Це дає можливість розглядати касове обслуговування як складову системи фінансового управління в контексті державного бюджету;

- Дослідження включає аналіз можливостей та перспектив вдосконалення касового обслуговування бюджетів. Запропоновані рекомендації та висновки відкривають шляхи для оптимізації та вдосконалення роботи Державної казначейської служби України в контексті касового обслуговування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що дослідження надасть конкретні рекомендації та стратегії для удосконалення касового обслуговування, сприятиме вдосконаленню стратегій фінансового управління та прийняттю обґрунтованих рішень щодо використання бюджетних коштів, допоможе розробити механізми для забезпечення прозорості та відкритості у фінансових операціях.

Апробація результатів магістерської роботи. Результати та основні висновки магістерської роботи вже були впроваджені через їх активну доповідь та публікацію наукових матеріалів на двох важливих науково-практичних конференціях: "Конференція, присвячена Дню науки" у місті Житомир (15- 19 травня 2023 р.), «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» у місті Житомир (9-10 листопада 2023 р.).

Структура, зміст та обсяги роботи. Магістерська робота містить наступні складові: вступ, два розділи, висновків та пропозицій, список використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 89 сторінок машинописного тексту, у тому числі 6 таблиць, 27 рисунків, 1 додатку. Список використаної літератури нараховує 44 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ДЕРЖАВНОЮ КАЗНАЧЕЙСЬКОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

1.1 Сутність казначейської системи у касовому виконанні бюджетів

Державне казначейство України є центральним органом виконавчої влади, який керується Конституцією України, законами країни, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, а також декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, Національного банку України та наказами Міністерства фінансів України. Діяльність Державного казначейства України фінансується за рахунок державного бюджету. Ця установа та її територіальні органи є юридичними особами, які мають самостійні баланси та рахунки в банківських установах.

Державне казначейство взаємодіє з органами законодавчої і виконавчої влади, а також національними та комерційними банками України та іншими учасниками бюджетного процесу і фінансовими інституціями. Воно виступає важливим зв'язком у бюджетному процесі, здійснюючи контроль за плановими показниками, які надходять від Міністерства фінансів та розпорядників бюджетних коштів (розпис доходів та видатків державного бюджету, кошториси та плани асигнувань). По завершенні процедур попереднього контролю перед виконанням платежу, Державне казначейство складає звітні документи.

Сутність діяльності Державного казначейства полягає у тому, що воно здійснює контроль за надходженням податків, зборів та інших обов'язкових платежів у державний бюджет та управляє витратами державних коштів.

Це досягається шляхом оплати рахунків об'єктів господарської діяльності, які виконали роботи чи надали послуги відповідним розпорядникам коштів.

Сутність роботи казначейства проявляється у виконанні функцій, пов'язаних із забезпеченням цього контролю та управлінням державними

фінансами. (див. таблицю 1.1)

Таблиця 1.1.

Функції Державного казначейства України

збереження фінансової стійкості держави	відповідає за ефективне управління державними фінансами, контроль за використанням державних коштів та підтримку уряду у здійсненні фінансових політик
ефективне управління грошовими потоками	державне казначейство доступ до всіх державних рахунків і забезпечує ефективне розподілення коштів, управління державним боргом і забезпечення достатньої ліквідності держави
забезпечення фінансової прозорості	державне казначейство веде облік і звітність щодо всіх фінансових операцій, гарантує дотримання фінансових стандартів і надає доступ до фінансової інформації всім зацікавленим сторонам
забезпечення фінансової безпеки	державне контролює ризики, пов'язані з управлінням державними коштами, і вживає заходи для запобігання шахрайству, корупції та іншим фінансовим злочинам
співпраця із зацікавленими сторонами	державне казначейство співпрацює з бюджетними установами, податковими органами, аудиторськими службами для забезпечення ефективного функціонування фінансової системи держави
забезпечення фінансової стабільності та розвитку	державне казначейство розробляє та реалізовує фінансові стратегії та політики, що сприяють збалансованому розподілу ресурсів, ефективному використанню коштів та стимулюють інвестиційну активність
надання фінансової підтримки іншим секторам	державне казначейство забезпечує вчасну і надійну передачу фінансових ресурсів для забезпечення їхньої роботи та розвитку

Джерело: [1]

В загальному, касове виконання державного бюджету означає узяття на облік розрахункових документів для сплати податків зборів та інших обов'язкових платежів у бюджет, прийняття доходів на рахунки відповідних бюджетів, зберігання грошових коштів бюджету, їх виділення на здійснення заходів передбачених бюджетом та ведення відповідного обліку й звітності. Іншими словами, касове виконання бюджету – це організація та проведення розрахункових операцій у відповідності з бюджетними нормами і правилами.

У світовій практиці використовуються різні системи касового виконання державного бюджету: банківська, казначейська, змішана. (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Системи виконання бюджету

Джерело: [2]

Кабінет Міністрів України та Національний банк України ухвалили постанову № 13 від 14 січня 1997 року "Про впровадження казначейської системи виконання державного бюджету". Згідно з цією постановою, з 1 лютого 1997 року розпочалося етапне впровадження касового виконання державного бюджету за видатками через місцеві органи Державного казначейства. Цю мету було визначено наказом Головного управління Державного казначейства України № 28 від 21 березня.

Для забезпечення фінансування державних та місцевих бюджетів використовується система казначейського обслуговування бюджетних коштів. Казначейську службу України, що є підрозділом Міністерства фінансів,

використовує Єдиний казначейський рахунок, відкритий у Національному банку України.

Участь Казначейської служби України у бюджетному процесі можна побачити на рисунку 1.2.

Державна казначейська служба України відповідає за безпосередній контроль і облік надходження коштів до бюджетів, переконливість та обґрунтованість їх використання; вона надає підтримку розпорядникам бюджетних коштів, фіксує рух бюджетних коштів і складає звітні документи щодо виконання бюджетів, відіграючи важливу роль у бюджетному процесі.

Державна казначейська служба України в межах своїх повноважень контролює наступні аспекти виконання бюджетних завдань:

- перевіряє відповідність кошторисів розпорядників бюджетних коштів затвердженому розпису бюджету
- переконується у відповідності платежів зобов'язанням та бюджетним асигнуванням
- контролює витрачання бюджетних коштів на підставі підтвердних документів та згідно з вимогами бюджетного законодавства
- виконує правила валютного контролю за операціями бюджетних установ
- забезпечує дотримання порядку проведення державних лотерей
- гарантує дотримання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання звітності щодо виконання бюджетів та кошторисів бюджетних установ
- виконує інші повноваження учасників бюджетного процесу відповідно до законодавства

Рис 1.2 Участь органів Державної казначейської служби України у бюджетному процесі

Джерело: [2]

Бюджетні установи відкривають рахунки відповідно до процедур, встановлених законодавством, у відповідних органах Казначейства.

Виконання Державного бюджету України здійснюється відповідно до розпису, який Міністр фінансів затверджує протягом місяця з моменту прийняття закону про Державний бюджет України. Перед затвердженням

розпису Державного бюджету України, Міністр фінансів затверджує тимчасовий розпис на відповідний період. Затверджений розпис Державного бюджету України передається до Рахункової палати та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, і може бути змінений в разі змін до закону про Державний бюджет України.

Протягом бюджетного періоду міністерство фінансів України впевнюється, що розпис державного бюджету України відповідає встановленим бюджетним призначенням, і розподіл бюджетних асигнувань між головними розпорядниками бюджетних коштів відповідає прогнозу надходжень у загальний фонд державного бюджету, визначеному на періоди року. Державна казначейська служба України проводить платежі за видатками державного бюджету через свою систему органів, використовуючи безготівкове перерахування коштів. З цією метою вона має спеціальний рахунок, який називається “Єдиний казначейський рахунок”.

Бюджетний процес представляє собою організовану діяльність, яка включає у себе формування, обговорення, схвалення та виконання бюджетів, а також моніторинг їх виконання та аналіз звітності. Цей процес є повним циклом, який триває понад два роки, включаючи період від створення проекту бюджету до прийняття звіту про його виконання.

Бюджети складаються на щорічний період, який відповідає календарному року в Україні. Правові норми України, включаючи Конституцію та Бюджетний кодекс, визначають порядок проведення бюджетного процесу, який включає чотири основні стадії (див. таблицю 1.2).

Ці процедури є ключовими в управлінні бюджетними ресурсами країни та гарантують ефективне використання фінансових коштів.

На кожній стадії бюджетного процесу здійснюється фінансовий контроль і аудит, проводиться економічний аналіз та оцінка ефективності використання бюджетних коштів. Фінансовий контроль, який реалізується на всіх етапах бюджетного процесу, повинен забезпечувати постійне оцінювання відповідності

діяльності бюджетної установи вимогам внутрішнього фінансового контролю, а також аналіз відповідності результатів діяльності встановленим завданням та планам. Крім того, служба внутрішнього фінансового контролю повідомляє керівництво бюджетної установи про результати кожної перевірки, яку вони проводить.

Таблиця 1.2

Стадії бюджетного процесу [1]

Стадія	Опис
Формування бюджетних проектів	Розробка та подання пропозицій щодо видатків та надходжень бюджетів.
Обговорення та затвердження законів про бюджет	Обговорення та прийняття проекту бюджету законодавчими органами, включаючи Державний бюджет України та рішення про місцеві бюджети.
Виконання бюджетів	Реальне виконання бюджетів, включаючи можливі зміни, які можуть бути внесені до законів про бюджет.
Підготовка та розгляд звітності про виконання бюджетів	Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету відповідними органами.

Бюджетний процес не лише забезпечує збалансованість доходів і видатків, але є і стратегічним за своєю суттю. Він включає стратегічний та оперативний фінансовий план, який розподіляє ресурси відповідно до визначених цілей. Добре організований бюджетний процес виходить за межі звичайної концепції контролю за витратами за категоріями, спонукаючи головних розпорядників коштів до покращення ефективності та продуктивності програм.

Головна мета бюджетного процесу полягає в тому, щоб сприяти ухваленню правильних рішень щодо надання послуг і сприяти активній участі зацікавлених осіб у цьому процесі. Для досягнення цієї мети необхідно керуватись такими принципами:

1. Оцінка потреб, пріоритетів та можливостей учасників бюджетного процесу.
2. Визначення загальних цілей для прийняття рішень.
3. Розробка стратегій управління для досягнення цілей.

4. Розробка бюджету, який відповідає підходам до досягнення цілей. Це включає підготовку та затвердження фінансового плану і бюджету, що допомагають досягнути встановлених цілей, враховуючи обмеженість наявних ресурсів.

5. Постійна оцінка бюджетної програми, її фінансової ефективності, та при необхідності коригування її, щоб заохочувати наближення до цілей.

1.2 Поняття єдиного казначейського рахунку та управління ним

Ключовим інструментом управління бюджетними коштами в Україні є єдиний казначейський рахунок (ЄКР), який забезпечує об'єднання потоків бюджетних коштів через їх консолідацію на одному рахунку. Поняття “єдиний казначейський рахунок” зазнавало змін з часом від моменту створення казначейства і на протязі всього його розвитку.

У грудні 1997 року, на вимогу української делегації, Світовий банк надав роз'яснення щодо терміну “єдиний казначейський рахунок”, який представляє собою набір рахунків, що опрацьовуються казначейством і, як правило, перебуває під управлінням Національного банку України або його філій на регіональному рівні. Якщо Національний банк України відсутній на певному рівні, наприклад, районному, ЄКР може бути відкритий у комерційних банках. Рахунки в комерційних банках повинні підлягати щоденному або періодичному клірингу, і всі залишки коштів мають бути перераховані на ЄКР в НБУ.

Ця інтерпретація співпадає з поглядами фахівців об'єднаного Віденського інституту МВФ, які стверджують, що ЄКР є важливим елементом управління операціями Державного казначейства [3].

Єдиний казначейський рахунок (далі – ЄКР) – це консолідований рахунок, відкритий Державному казначейству України в Національному банку України

для обліку коштів та здійснення розрахунків у системі електронних платежів Національного банку України (далі – СЕП) [4].

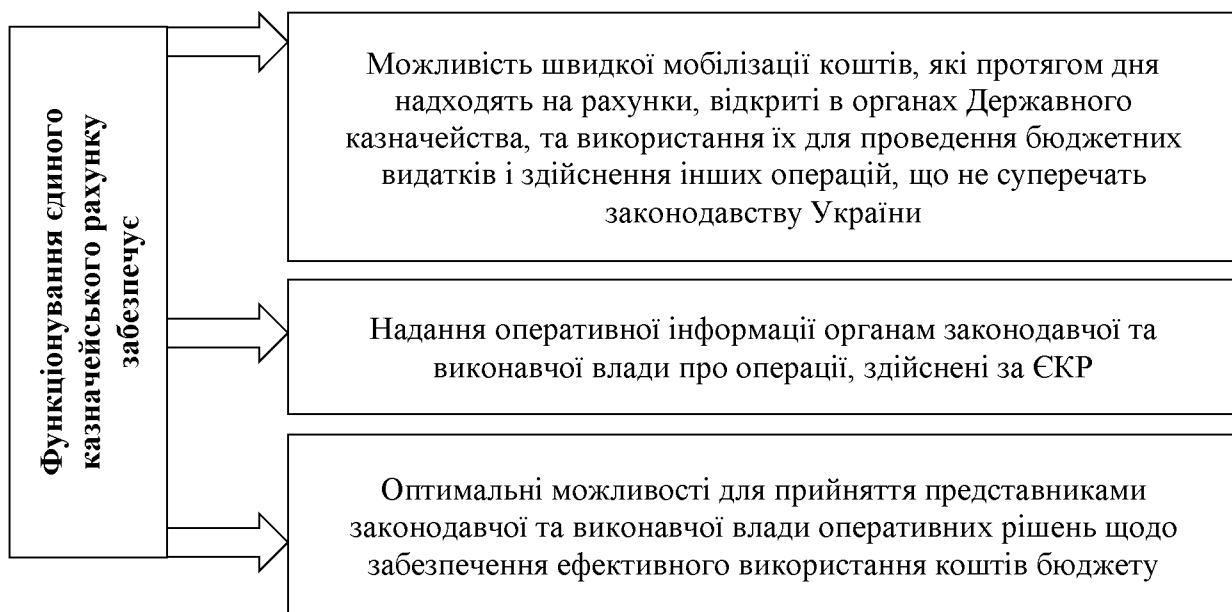

Рис. 1.3 Функціонування єдиного казначейського рахунку

Джерело: [5]

Щоб відображати операції, проведені через Систему електронних платежів (СЕП), Державне казначейство відкриває технічні рахунки в регіональних розрахункових палатах Національного банку України (НБУ). Ці операції відображаються на технічних рахунках та Єдиних казначейських рахунках регіональних відділень. Казначейство може встановлювати ліміти технічних рахунків і початкових оборотів у СЕП для контролю та управління фінансовими операціями. Для управлінських рішень щодо фінансових операцій необхідна інформація про наявність коштів, яка формується в Казначействі через складання щоденних оборотно-сальдових балансів.

Для зарахування передбачених законодавством надходжень, перерахування бюджетних коштів розпорядникам і одержувачам, а також обслуговування підприємств, установ і організацій, які не належать до сфери виконання бюджетних завдань, органи державного казначейства відкривають рахунки. Згідно з діючим законодавством, ці рахунки обслуговуються в державному казначействі.

Державне казначейство здійснює запозичення з єдиного казначейського рахунку (ЄКР) на підставі реєстрів для виділення коштів центральному апарату казначейства та його управлінням. Також запозичення може статися, якщо перераховані кошти до центрального апарату перевищують встановлений ліміт на ЄКР.

Відновлення Єдиної казначейської рахунок (ЄКР) у територіальних управліннях здійснюється на основі документів:

- для відновлення ЄКР зі зведенням коштів з Державного бюджету, що підлягають перерахуванню в центральний апарат казначейства;
- для перерахування грошей з ЄКР до інших підрозділів Казначейства;
- для перенесення коштів з рахунку Казначейства на рахунки його територіальних структур.

Управління міжбюджетними відносинами та контроль за видатками Державного бюджету в Державному казначействі відбувається через створення та обробку реєстрів та загальних списків для здійснення виплат відповідно до Порядку виконання видаткової частини Державного бюджету.

Таким чином, запровадження Єдиного казначейського рахунку дозволяє зосередити державні кошти в руках однієї юридичної особи і забезпечити наступні можливості ЄКР. (див. таблицю 1.3)

Наразі Державне казначейство використовує 8-му (“4K”) модель обслуговування кореспондентського рахунку, яка поєднує можливості Системи електронних платежів (СЕП) та системи термінових переказів (СТП) для управління Єдиною казначейською рахунком (ЄКР).

Операції з відправлення та прийому платежів Державними казначействами України (ДКУ) одночасно реєструються на ЄКР і на технічному рахунку конкретного органу ДКУ. Це дає можливість стежити за реальними залишками на ЄКР та участь кожного органу ДКУ у змінах ЄКР протягом банківського дня.

ДКУ може управляти роботою Головного управління Державного казначейства України в СЕП, встановлюючи ліміт технічного рахунку - це найнижча величина, яку технічний рахунок може досягти після відправки початкових платежів з нього. Це здійснюється за допомогою Автоматизованої робочої місця з управління лімітами (АРМ лімітів). Запит, створений АРМ лімітів, обробляється в Центральній-обліково-розрахунковій системі СЕП (ЦОСЕП), і при його надходженні значення лімітів коригується.

Таблиця 1.3

Переваги Єдиного казначейського рахунку в Управлінні державними
коштами

Досконала база даних	Єдиний казначейський рахунок забезпечує зберігання вичерпної і точної інформації за всіма бюджетними параметрами.
Щоденне перерахування коштів	Гарантується негайне перерахування коштів до Державного та місцевих бюджетів згідно з призначенням.
Розподіл податків і зборів	Єдиний казначейський рахунок використовується для розподілу загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів між Державним бюджетом та місцевими бюджетами.
Перерахування місцевими бюджетами	Забезпечує перерахування належних місцевим бюджетам коштів відповідно до нормативів та результатів взаєморозрахунків.
Цільове спрямування коштів	Додержання принципу цільового використання бюджетних коштів забезпечується через попередній контроль.
Подання інформації	Державні органи отримують інформацію про операції, здійснені на Єдиному казначейському рахунку.
Оперативні рішення	Представникам законодавчої та виконавчої влади надаються оптимальні можливості для прийняття оперативних рішень з використання залишків коштів на Єдиному казначейському рахунку.
Незалежність від банківської системи	Держава має повну незалежність у контролі та обліку доходів і платежів, оминувши банківську систему.

Джерело: [5]

У Державному казначействі використовується система “Клієнт-Банк” для забезпечення оплати початкових платіжних документів та отримання інформації про надходження коштів на рахунки Управлінь. Ця система служить

засобом передачі захищених платіжних документів і виписок між Центральним апаратом і головними управліннями в Систему електронних платежів (СЕП).

На кінець кожного банківського дня Центральний апарат отримує інформацію про обороти органів Державного казначейства в СЕП. Ця інформація відображається в автоматизованій системі Державного казначейства і використовується лише під час операційного дня. Новий операційний день не може бути відкритий, якщо попередній день не був закритий.

Кошти на Єдиному казначейському рахунку використовуються для покриття тимчасових фінансових розривів у місцевих бюджетах, які виникають через недостатню платоспроможність місцевих бюджетів на певні дати для розплати за певні видатки. Це забезпечується за рахунок наявних і очікуваних грошових активів загального фонду місцевого бюджету та резервного фонду.

За європейськими стандартами сума грошових залишків на Єдиному казначейському рахунку повинна підтримуватися на оптимальному мінімальному рівні, який дозволяє забезпечити платоспроможність Казначейства для постійного фінансування бюджетних потреб, оплати зовнішнього та внутрішнього державного боргу, своєчасної оплати послуг та товарів, а також стимулює споживання та створення додаткової вартості [6].

У зв'язку із нинішнім фінансовим станом економіки, коли надходження до бюджетів обмежені, держава вимушена шукати нові методи мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів. Єдиний казначейський рахунок (ЄКР), на який зараховуються державні доходи та з якого відбуваються видатки, стає цінним джерелом для органів Казначейства. Цей рахунок надає можливість мати повну інформацію про фінансовий стан країни та здійснювати макроекономічне регулювання.

Через короткострокові коливання залишків на ЄКР, цей рахунок стає ефективним інструментом для оперативного втручання в економіку країни. Тому фахівці повинні продовжувати зосереджуватися на постійному моніторингу, детальному аналізі та оперативному управлінні коштами на ЄКР, забезпечуючи

ефективне функціонування фінансових ресурсів за принципом субсидіарності та з урахуванням мінімально необхідних залишків коштів на рахунках держави.

Електронна платіжна система Національного банку України (СЕП) – це всеукраїнська платіжна мережа, яка забезпечує проведення фінансових транзакцій між банківськими установами та органами державного казначейства в Україні з використанням електронних засобів для обробки, передачі та захисту інформації.

Час, необхідний для обробки платіжних документів від платника до одержувача, становить від 10 хвилин до 2 годин. СЕП працює в режимі реального часу, що дозволяє завершувати розрахунки між банками протягом операційного дня (суми платежів необмежені). Протягом дня система здійснює 2-3 рази обіг коштів за кореспондентськими рахунками банків, а в періоди пікової економічної активності ця кількість може збільшуватися до 7-8 оборотів за день.

Таблиця 1.4

Функції Системи електронних платежів

1.Проведення розрахунків між банками України в національній валюті та інших іноземних валютах.
2.Ефективне використання тимчасово вільних ресурсів банків
3.Контрольні функції НБУ щодо стану кореспондентських рахунків банківських установ
4.Надання інформаційних послуг учасникам розрахунків
5.Обмін екстреною інформацією про проведення розрахунків
6.Багаторівневий контроль за достовірністю даних на всіх стадіях розрахунків
7.Забезпечення надійності розрахунків

Джерело: [7]

Користування послугами СЕП НБУ є платним і визначається угодами між учасниками розрахунків. Вартість транзакцій для банківської установи залежить

від обсягу платіжних документів і загальної кількості платіжної інформації, що передається через СЕП протягом місяця.

Учасниками СЕП можуть бути різні організації та установи, які включаються до довідника банків-учасників СЕП. Давайте розглянемо, хто може бути такими учасниками.(див. рисунок 1.4)

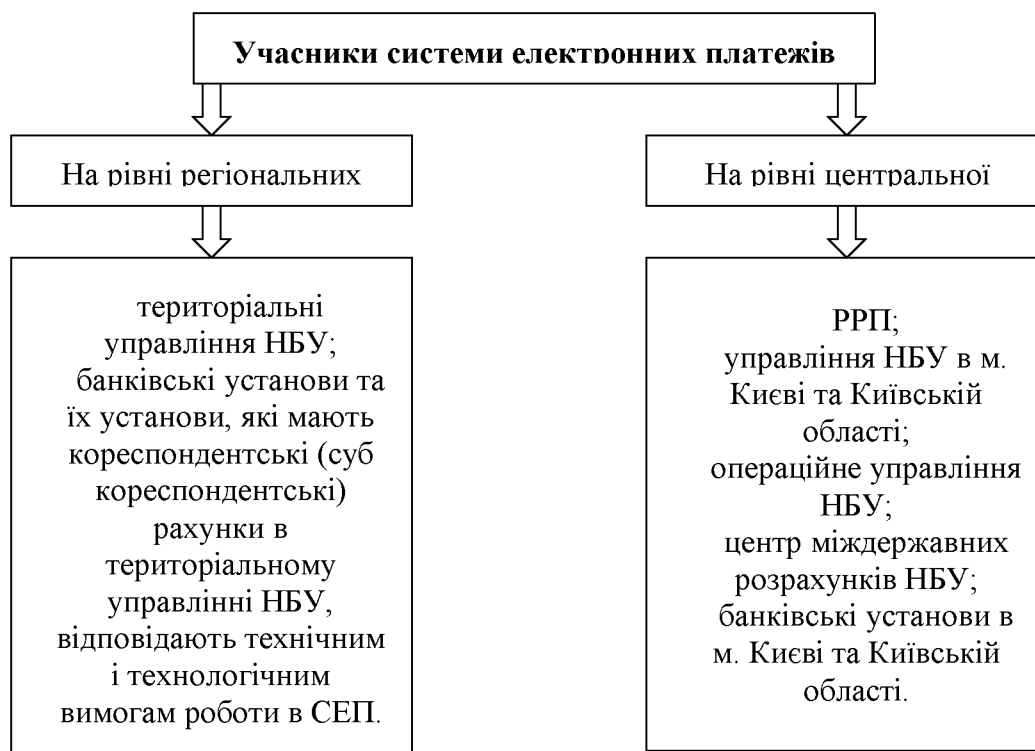

Рис. 1.4 Учасники Системи електронних платежів

Джерело: [8]

Учасники Системи електронних платежів (СЕП) повинні бути внесені до реєстру банків-учасників СЕП.

Операції зарахування (списання) коштів на кореспондентський рахунок комерційного банку (філії) – учасника СЕП можуть виконуватися лише після відкриття для нього технічного рахунку в Регіональній палаті (Центральній розрахунковій палаті).

СЕП забезпечує розрахунки між банківськими установами в національній валюті України і в найбільш популярних іноземних валютах. Ця система є “брутто”, що означає, що кожен платіжний документ має негайний

вплив на кореспондентські рахунки учасників СЕП. Це закрита система, де грошові кошти обертаються в обмеженому фінансовому просторі та перебувають під суворим контролем Національного банку.

Система електронних платежів ґрунтується на повністю безпаперовій технології. Основний режим роботи передбачає обмін електронними платіжними документами та службовими повідомленнями.

Рис. 1.5 Порядок проходження платежів СЕП в НБУ

Джерело: [9]

Комерційні банки (філії), що беруть участь у Системі електронних платежів (СЕП), повинні електронно обробляти всі розрахункові документи в день їх отримання від СЕП у відповідності до їхньої послідовності. Рис. 1.5 ілюструє механізм міжбанківських розрахунків через СЕП НБУ.

1. На початку робочого дня Регіональна розрахункова палата (РРП) отримує від Операційного відділу (ОПЕРВ) управління Національного банку України інформацію щодо стану кореспондентського рахунку банківської установи або її філії і передає цю інформацію банківській установі (філії) за допомогою електронного зв'язку (витяг з кореспондентського рахунку).

2. Банк приймає від клієнтів доручення на перерахування грошових коштів з їх рахунків на адресу отримувача у формі паперових документів або через комп'ютерну систему “клієнт - банк”. Після цього грошово-розрахункові документи обробляються програмою “Операційний день банку” та перетворюються на електронні розрахункові документи.

3. Банківська установа А надсилає електронні розрахункові документи до територіальної розрахункової палати після отримання підтвердження від РРП операція у банку відображається в бухгалтерському обліку.

4. РРП обробляє та відображає електронні розрахункові документи у порядку їх надходження за технічним коррахунком. Після цього вони передаються в РРП, яка обслуговує банківську установу отримувача коштів.

5. РРП відображає електронні розрахункові документи, отримані банком-відправником, за технічним коррахунком банку-отримувача після отримання підтвердження від банку Б. Після цього вони передаються банку-отримувачу Б через канали зв'язку.

6. У банку-отримувачі Б електронні розрахункові документи перетворюються на паперовий документ, що називається “Реєстр електронних розрахункових документів” для кожного клієнта. Цей реєстр підписується та підшивається штампом банку і видається клієнту як додаток до витягу з рахунку. Він служить підтвердженням зарахування грошей на рахунок клієнта. Банківська установа Б повинна обробляти всі електронні документи в день їх надходження, незалежно від їхнього вмісту та приймати їх у порядку їх надходження.

Під завершення робочого дня результати розрахунків за сьогодні фіксуються на кореспондентському (субкореспондентському) рахунку у

територіальному управлінні Національного банку України. Учасникам розрахунків надається інформація про залишок на кореспондентському рахунку на початок кожного банківського дня та про стан технічного кореспондентського рахунку. Облікові записи в системі міжбанківських розрахунків проводяться відповідно до пакета розрахункових документів.

Після того як банк-платник відправляє платіжний документ до Системи електронних платежів (СЕП), мине певний час, перед тим як банк-одержувач отримає цей документ на наступний банківський день. Щоб врахувати суми платежів, які надійшли до банку-одержувача через СЕП, але ще не були отримані, відкривається спеціальний “Транзитний кореспондентський рахунок для сум, які були підтверджені протягом робочого дня”. Цей рахунок, відомий як “нічний”, не дозволяє банку-одержувачу використовувати ці кошти для зарахування на рахунок клієнта або для здійснення платежів.

Крім національної валюти України, СЕП використовує різні іноземні валюти для розрахунків між банками-учасниками СЕП. Щоб мати можливість працювати з іноземною валютою, банк повинен мати коррахунок в цій валюті, який відкривається в Національному банку України (лише для банківських установ з відповідною ліцензією). Кожна іноземна валюта, з якою банк працює, потребує окремого коррахунку та відповідного “нічного” рахунку, і не може бути двох коррахунків в одній і тій самій валюті.

1.3 ДКСУ як безпосередній учасник системи електронних платежів

Сучасні технології та електронні системи платежів стають невід'ємною частиною нашого фінансового світу. Однією з ключових установ, яка забезпечує ефективні та безпечні електронні транзакції в Україні, є Державна казначейська служба України (ДКСУ).

З розвитком електронних платіжних систем, ДКСУ стала активним учасником цього процесу, забезпечуючи безперервну та безпекову роботу систем електронних платежів.

ДКСУ виступає як центральний орган управління фінансами держави, виконуючи функції з управління коштами державного бюджету та забезпечення стабільності фінансових процесів. Зокрема, вона відповідає за обслуговування та контроль коштів державного бюджету, їх рух та розподіл.

У контексті електронних платіжних систем, ДКСУ стала безпосереднім учасником, який забезпечує надійність та безпеку електронних транзакцій. Вона забезпечує обслуговування фінансових операцій, які стосуються державного бюджету через електронні канали, сприяючи швидкому та безперервному руху коштів.

Основні положення казначейського обслуговування бюджетів містяться в ст. 43 Бюджетного кодексу України, згідно з якою «...при виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів.

Казначейство України забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку України» [10].

Основне призначення системи дистанційного обслуговування – надання зовнішнім клієнтам ДКСУ віддаленого доступу за допомогою Інтернету до інформаційних ресурсів ДКСУ. Доступ до системи надає програмно-технічний комплекс «Клієнт Казначейства – Казначейство».

СДО «Клієнт Казначейства – Казначейство» має переваги для розпорядників і одержувачів бюджетних коштів порівняно з іншими СДО. Основна з них – зменшення вартості супроводження інформаційних систем з обслуговування бюджетів (безкоштовне підключення, використання системи та підтримка клієнтів).

Перевагою також є мінімізація часу на виконання казначейських транзакцій. Отже, запровадження електронного документообігу в частині надання в електронному вигляді документів та звітності призводить до економії часу, коштів бюджетних установ та комунальних підприємств.

Завдяки системі дистанційного обслуговування клієнти мають змогу: формувати і відправляти платіжні доручення до органів казначейства, здійснювати обмін плановими бюджетними документами (кошторисами, планами використання, розписами та інше), завантажувати інформацію про бюджетні зобов'язання та бюджетні фінансові зобов'язання; отримувати дані щодо руху коштів [11].

Запровадження системи дистанційного обслуговування «Клієнт Казначейства –Казначейство» в системі казначейства значно підвищив обіговість та ефективність. Деякими з важливих переваг є [12]:

- зменшення потоку вхідних і вихідних документів на паперових носіях;
- оперативність щодо обробки інформації;
- спрощення процесу обслуговування розпорядників бюджетних коштів;
- отримання доступу розпорядниками, одержувачами бюджетних коштів до функцій обміну плановими бюджетними документами (розписи, планові показники, розподіли, кошториси);
- візування меморіальних документів;
- відстеження руху коштів у розрізі рахунків, проходження платежів, виписок з рахунків у режимі реального часу;
- генерація ключів електронного цифрового підпису (безкоштовно);
- використання клієнтами СДО без абонплати.

На кінець 2022 року кількість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів (див. рис. 1.6) , включених до Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів, становила 67,2 тис. установ та організацій, з них [13]:

- 10,6 тис. установ та організацій державного бюджету;

- 56,6 тис. установ та організацій місцевих бюджетів.

У порівнянні з 2021 роком кількість установ та організацій, зареєстрованих в органах Казначейства, зменшилась на 3,1 тис., а саме:

- державного бюджету на 0,9 тис. установ та організацій;
- місцевих бюджетів на 2,2 тис. установ та організацій.

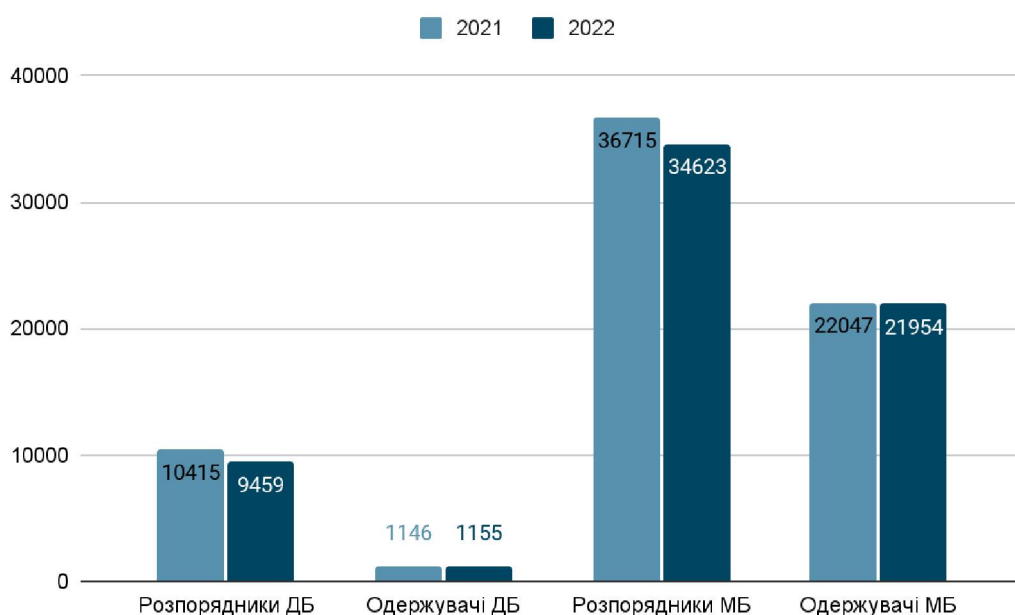

Рис. 1.6. Кількість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів

Джерело: [13]

У процесі казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів органи Казначейства здійснюють такі функції [10]:

- обслуговують місцеві бюджети за доходами, видатками, кредитуванням та фінансуванням бюджету;
- відкривають рахунки в національній валюті в Казначействі;
- здійснюють в автоматизованому режимі розподіл платежів між рівнями місцевих бюджетів, розподіл інших платежів, що зараховуються до місцевих бюджетів згідно з вимогами Бюджетного кодексу України, закону про Державний бюджет України та рішенням місцевої ради про бюджет у розмірах, визначених законодавством, та перераховують розподілені кошти місцевих бюджетів за належністю;

- проводять повернення (перерахування) коштів, помилково або надміру зарахованих до місцевих бюджетів, на підставі подань (висновків) органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, погоджених із відповідними місцевими фінансовими органами;
- здійснюють безспірне списання коштів місцевих бюджетів за судовими рішеннями про стягнення коштів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- здійснюють розрахунки за міжбюджетними трансфертами;
- щодня перераховують залишки надходжень на рахунки загального та спеціального фондів місцевих бюджетів;
- здійснюють покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка в установленому законодавством порядку;
- здійснюють операції на рахунках, відкритих в Казначействі;
- надають фінансовим органам виписки з рахунків;
- надають виписки з рахунків для зарахування надходжень бюджетів відповідно до затверджених порядків взаємодії Державної казначейської служби України з органами, що контролюють справляння надходжень бюджету. Іншим органам, що контролюють справляння надходжень бюджету, у разі відсутності зазначених порядків, виписки надаються на їх звернення;
- ведуть бухгалтерський облік усіх операцій щодо виконання місцевих бюджетів у порядку, встановленому законодавством;
- здійснюють попередній та поточний контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів;
- здійснюють операції щодо виконання платіжних інструкцій розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів на підставі підтвердних документів, зареєстрованих бюджетних зобов'язань, відповідно до розпису місцевих бюджетів і кошторисів, планів асигнувань із загального фонду місцевих бюджетів (далі - план асигнувань) розпорядників бюджетних коштів

та/або відповідно до планів використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів;

- здійснюють реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів;

- здійснюють безспірне вилучення коштів місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України;

- проводять взаємні розрахунки між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами у порядку, встановленому законодавством;

- складають фінансову та бюджетну звітність про виконання місцевих бюджетів, крім звіту про виконання плану за штатами і контингентами;

- подають звітність Міністерству фінансів України та місцевим фінансовим органам у встановлені строки за формами, встановленими Міністерством фінансів України;

- здійснюють перерахування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ на поточні рахунки місцевих фінансових органів, розпорядників бюджетних коштів, відкриті в установах банків державного сектору відповідно до законодавства.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Вивчення концептуальних аспектів та організаційно-правових засад казначейського обслуговування бюджетів надає наступні висновки:

1. Державне казначейство та його територіальні органи є юридичними особами зі своїми балансами та рахунками в банківських установах. Діяльність фінансується з державного бюджету.

Основна функція Державного казначейства полягає в контролі за плановими показниками бюджету та здійсненні контролю за фінансовими операціями.

Взаємодія з органами влади, банками та іншими учасниками фінансового процесу є важливим аспектом його роботи.

Державне казначейство України стикається з важливими завданнями в умовах державних змін та введення воєнного стану. Необхідність пошуку та впровадження нових методів управління грошовими потоками місцевих бюджетів стає актуальною.

2. Основним завданням Казначейства України як учасника бюджетного процесу є формування, обговорення, схвалення та виконання бюджетів, включаючи моніторинг та аналіз звітності. Цей цикл триває понад два роки, враховуючи всі етапи від створення проекту бюджету до прийняття звіту про його виконання.

На кожному етапі бюджетного процесу проводиться фінансовий контроль і аудит, що включає економічний аналіз та оцінку ефективності використання бюджетних коштів. Це забезпечує постійне оцінювання відповідності діяльності бюджетної установи внутрішнім фінансовим стандартам.

Бюджетний процес не обмежується лише збалансованістю доходів і видатків; він є стратегічним за своєю суттю. Включаючи стратегічний та оперативний фінансовий план, він спрямований на розподіл ресурсів відповідно до визначених цілей.

3. Згідно з Бюджетним кодексом України, казначейське обслуговування бюджетів реалізується через єдиний казначейський рахунок, що відкритий у Національному банку України. Це сприяє ефективності та зменшенню вартості обслуговування інформаційних систем. Введення системи "Клієнт Казначейства – Казначейство" має численні переваги для клієнтів, такі як зменшення вартості супроводження інформаційних систем, мінімізація часу на виконання казначейських транзакцій, оперативність обробки інформації та спрощення процесу обслуговування.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

2.1 Оцінка та аналіз виконання Державного бюджету України за доходами

Україна веде активну фінансову діяльність через Державний бюджет. Одним з ключових аспектів бюджетної системи є оцінка та аналіз доходів, які є важливою частиною фінансової стабільності країни.

Державний бюджет України складається зі статей, якими затверджено загальний обсяг доходів та видатків державного бюджету, дефіцит державного бюджету, граничний обсяг державного боргу, розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди, а також з таблиць, якими визначено доходи державного бюджету, розподіл видатків державного бюджету між органами державної влади та розподіл міжбюджетних трансфертів між місцевими бюджетами.

У 2022 році органами Казначейства забезпечено відкриття та обслуговування 721 607 рахунків для зарахування податків, зборів, платежів до державного та місцевих бюджетів.

Порівняно з 2021 роком кількість рахунків для зарахування податків, зборів, платежів до державного та місцевих бюджетів збільшилась на 123 849 (див. рис. 2.1) [14].

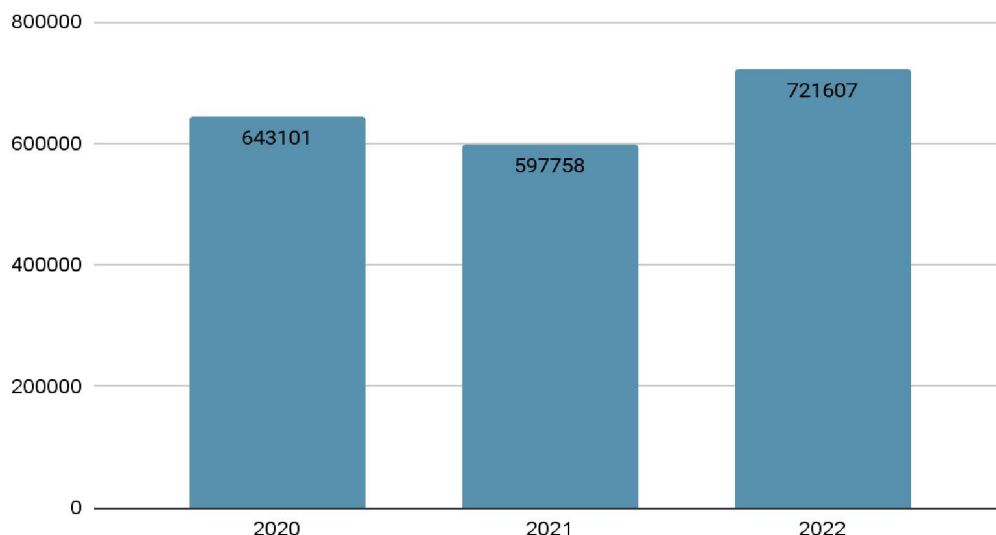

Рис. 2.1 Кількість рахунків для зарахування податків, зборів платежів, відкритих в Державній казначейській службі України

Джерело: [14; 15]

Збільшення кількості дохідних рахунків є наслідком змін до законодавства, зокрема, Класифікацію доходів бюджету доповнено 56 кодами, з них: 34 субвенції, на 12 кодів розширено плату за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей. Також, у зв'язку зі змінами нормативів розподілу відкрито нові рахунки для зарахування податку на доходи фізичних осіб. Рахунки, відкриті у 2021 році, залишились відкритими для повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до 2022 року.

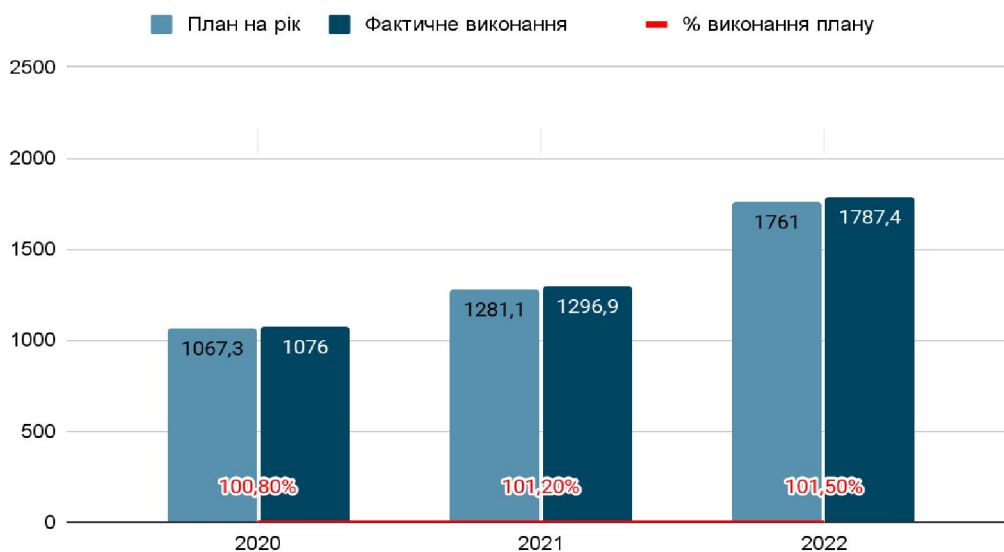

Рис. 2.2 Доходи державного бюджету 2020-2022 рр., млрд. грн

Джерело: [14; 15]

У 2021 році до державного бюджету надійшло 1 296,9 млрд грн доходів, що становить 101,2 % річних планових показників. У порівнянні із 2020 роком надійшло доходів на 220,9 млрд грн більше або на 20,5% (див. рис. 2.2). Зокрема [15]:

- до загального фонду державного бюджету надійшло 1 084,2 млрд грн, що становить 102,8% річних планових показників. Порівняно з 2020 роком надійшло доходів на 206,5 млрд грн більше, або на 23,5%;

- до спеціального фонду державного бюджету (з урахуванням власних надходжень бюджетних установ) надійшло 212,7 млрд грн, що становить 93,7% річних планових показників. Порівняно з 2020 роком надійшло доходів на 14,3 млрд грн більше, або на 7,2%.

У 2022 році до державного бюджету (загального та спеціального фондів разом) надійшло 1 787,4 млрд грн доходів, що становить 101,5 % річних планових показників. Порівняно з 2021 роком надійшло доходів на 490,5 млрд грн більше, або на 37,8 % [14].

У структурі доходів Державного бюджету України у 2020 році ПДВ із ввезених на територію України товарів становить 274,1 млрд грн, або 25,5% від

загального обсягу надходжень, ПДВ із вироблених в Україні товарів (без бюджетного відшкодування) – 269,6 млрд грн, або 25,0%, акцизний податок із вироблених в Україні та ввезених в Україну товарів – 138,3 млрд грн або 12,9%, податок та збір на доходи фізичних осіб – 117,3 млрд грн або 10,9%, податок на прибуток підприємств – 108,7 млрд грн, або 10,1%, рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – 52,5 млрд грн, або 4,9% (див. рис. 2.3).

Всього доходів - 1076,0 млрд грн

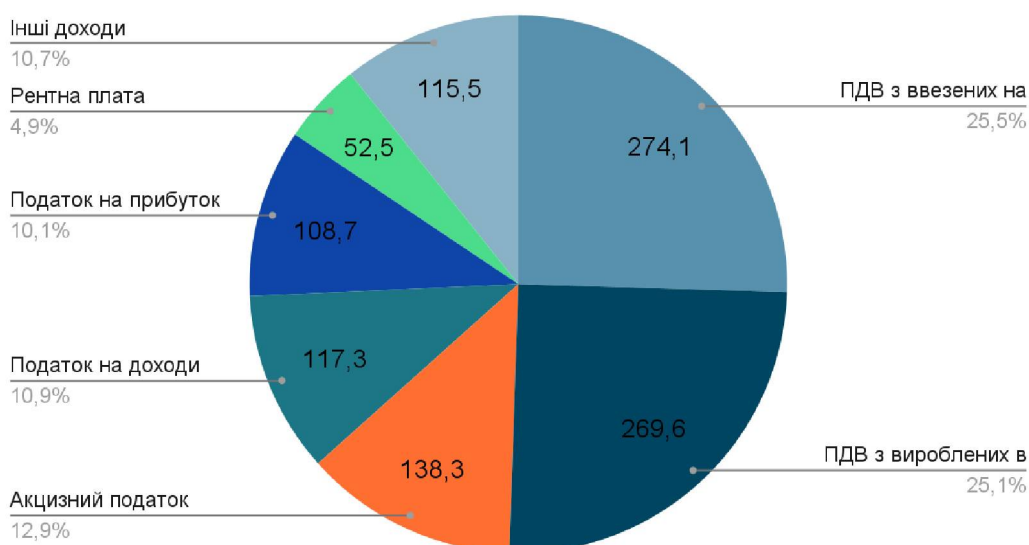

Рис. 2.3 Питома вага основних податків у загальній сумі доходів державного бюджету за 2020 рік

Джерело: [15]

У структурі доходів Державного бюджету України у 2021 році ПДВ із ввезених на територію України товарів становить 380,7 млрд грн, або 29,4% від загального обсягу надходжень, ПДВ із вироблених в Україні товарів (без бюджетного відшкодування) – 315,5 млрд грн, або 24,3%, акцизний податок із вироблених в Україні та ввезених в Україну товарів – 162,5 млрд грн або 12,5%, податок на прибуток підприємств – 147,8 млрд грн, або 11,4%, податок та збір на

доходи фізичних осіб – 137,6 млрд грн, або 10,6%, рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів – 80,7 млрд грн, або 6,2% (див. рис. 2.4).

Всього доходів - 1296,9 млрд грн

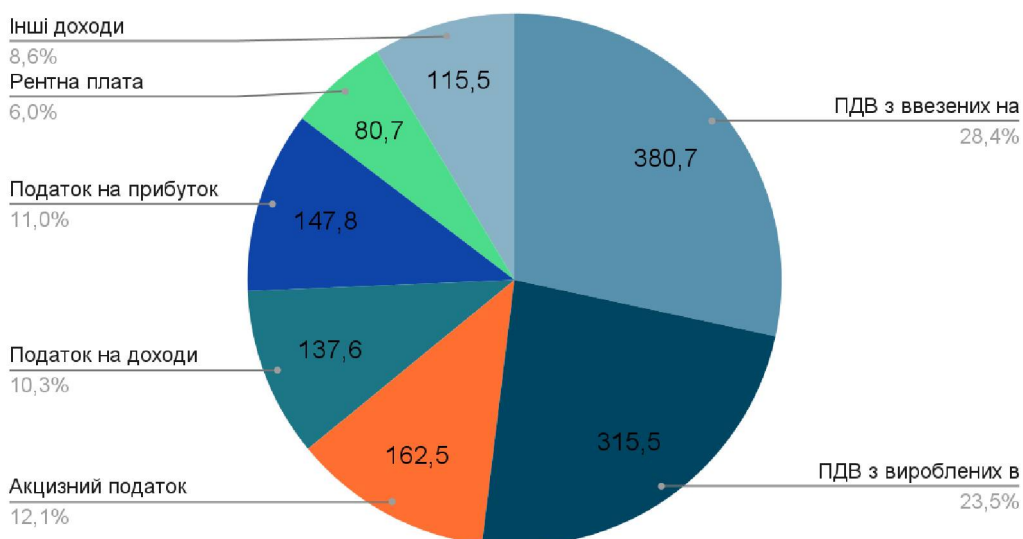

Рис. 2.4 Питома вага основних податків у загальній сумі доходів державного бюджету за 2021 рік

Джерело: [15]

У структурі доходів Державного бюджету України у 2022 році найбільшу питому вагу становлять (див. рис. 2.5) [14]:

- 26,9% – трансферти від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, або 481,1 млрд грн, що на 479,8 млрд грн більше, ніж у 2021 році;
- 16,9% – інші доходи, або 301,5 млрд грн, що на 230,7 млрд грн більше, ніж у 2021 році;
- 16,7% – ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) (без бюджетного відшкодування), або 298,5 млрд грн, що на 16,9 млрд грн менше, ніж у 2021 році;

- 14,2% – ПДВ із ввезених на територію України товарів, або 253,1 млрд грн, що на 127,7 млрд грн менше, ніж у 2021 році;
- 8,3% – податок та збір на доходи фізичних осіб, або 148,4 млрд грн, що на 10,9 млрд грн більше, ніж у 2021 році;
- 6,5 % – податок на прибуток підприємств, або 117,0 млрд грн, що на 30,7 млрд грн менше, ніж у 2021 році;
- 5,7% – акцизний податок із вироблених в Україні та ввезених в Україну товарів, або 102,4 млрд грн, що на 60,1 млрд грн менше, ніж у 2021 році;
- 4,8% – рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів, або 85,4 млрд грн, що на 4,6 млрд грн більше, ніж у 2021 році.
-

Всього доходів - 1787,4 млрд грн

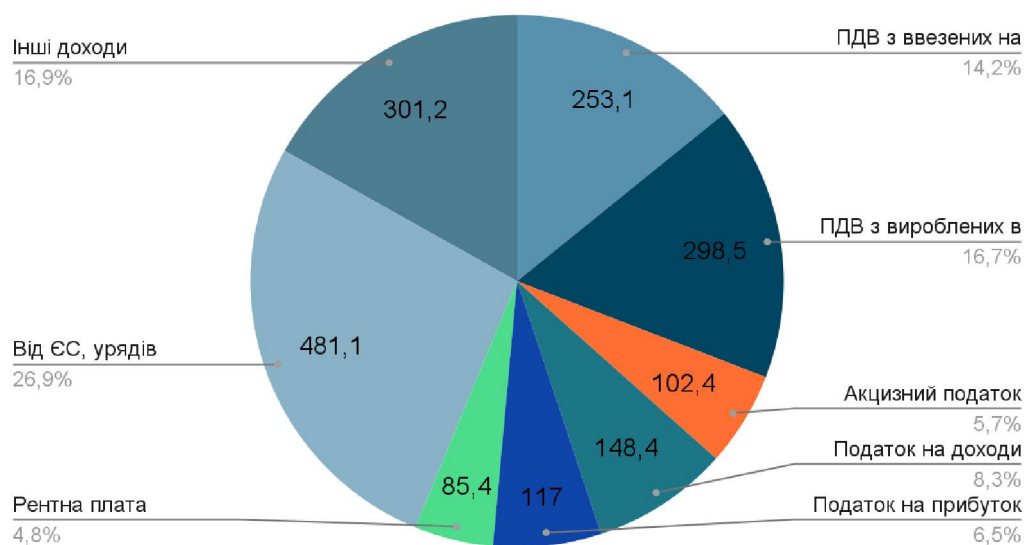

Рис. 2.5 Питома вага основних податків у загальній сумі доходів державного бюджету за 2022 рік

Джерело: [14]

Отже, для наповнення державного бюджету важливими були кошти, надані в рамках міжнародних грантів. Надходження офіційних трансфертів від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій,

донорських установ у 2022 р. становили 481,1 млрд грн, що майже в 400 разів більше від показника 2021 р. (1,3 млрд грн) та в 3,5 раза перевищило показник (130,9 млрд грн), визначений Законом про Державний бюджет України на 2022 р.. Значні суми грантів, що надійшли, кардинально змінили структуру доходів Державного бюджету України. Найбільшими надавачами грантів для України в 2022 р. були США, Німеччина та ЄС. Гранти допомогли компенсувати втрати податкових надходжень для утримання бюджетної стійкості та фінансової стійкості держави в цілому.

До місцевих бюджетів у 2021 році з урахуванням сум міжбюджетних трансфертів із державного бюджету надійшло 580,7 млрд грн, що становить 100,6% річних планових показників. У порівнянні з 2020 роком фактичні надходження збільшилися на 109,2 млрд грн, або на 23,2% (див. рис. 2.6) [15].

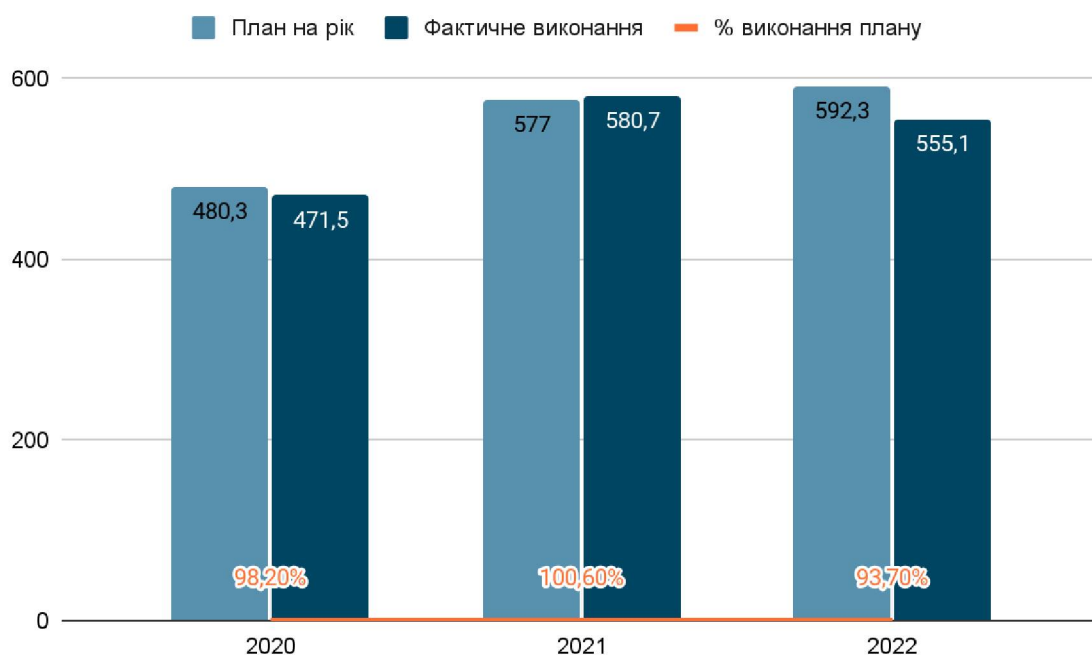

Рис. 2.6 Доходи місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) 2020-2022 рр., млрд грн

Джерело: [14; 15]

До місцевих бюджетів у 2022 році з урахуванням сум міжбюджетних трансфертів із державного бюджету надійшло 555,1 млрд грн, що становить 93,7 % річних планових показників. У порівнянні з 2021 роком фактичні надходження зменшилися на 25,6 млрд грн, або на 4,4 %.

Таблиця 2.1

Порівняння доходів місцевих бюджетів 2020-2022 рр., млрд грн

Назва доходу	Фактично надійшло у 2020 році	% у загальній сумі	Фактично надійшло у 2021 році	% у загальній сумі	Збільшення (+)/зменшення (-)	Фактично надійшло у 2022 році	% у загальній сумі	Збільшення (+)/зменшення (-)
Усього доходів з урахуванням міжбюджетних трансфертів з державного бюджету, в тому числі:	471,5	100,0	580,7	100,0	109,2	555,1	100,0	-25,6
міжбюджетні трансферти з державного бюджету	160,2	34,0	202,7	34,9	42,5	136,8	24,7	-65,9
доходи без урахування міжбюджетних трансфертів з державного бюджету	311,3		378,0		66,7	418,3	75,3	40,3
Податок та збір на доходи фізичних осіб	177,8	37,7	212,2	36,5	34,4	272,2	49,0	60,0
Інші податки та збори	63,2	13,4	82,5	14,2	19,3	73,8	13,3	-8,7
Єдиний податок з фізичних осіб	27,6	5,9	34,8	6,0	7,2	32,9	5,9	-1,9
Орендна плата з юридичних осіб	16,4	3,5	18,9	3,3	2,5	16,6	3,0	-2,3
Внутрішні податки на товари та послуги	15,5	3,3	17,8	3,1	2,3	13,1	2,4	-4,7
Земельний податок з юридичних осіб	10,8	2,3	11,8	2,0	1,0	9,7	1,7	-2,1

Джерело: [14; 15]

Відповідно до даних таблиці 2.1 у 2021 році збільшення відбулось в основному за рахунок [15]:

- податку та збору на доходи фізичних осіб на 34,4 млрд грн;
- інших податків та зборів на 19,3 млрд грн;
- єдиного податку з фізичних осіб на 7,2 млрд грн.

У 2022 році збільшення відбулось в основному за рахунок:

- податку та збору на доходи фізичних осіб на 60,0 млрд грн.

У структурі доходів місцевих бюджетів найбільшу питому вагу у 2020 році становлять:

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 36,5% (212,2 млрд грн);
- офіційні трансферти – 34,9% (202,7 млрд грн);
- єдиний податок з фізичних осіб – 6,0% (34,8 млрд грн);
- орендна плата з юридичних осіб – 3,3% (18,9 млрд грн);
- внутрішні податки на товари та послуги – 3,1% (17,8 млрд грн);
- земельний податок з юридичних осіб – 2,0% (11,8 млрд грн);
- інші податки і збори – 14,2% (82,5 млрд грн).

Всього доходів - 471,5 млрд грн

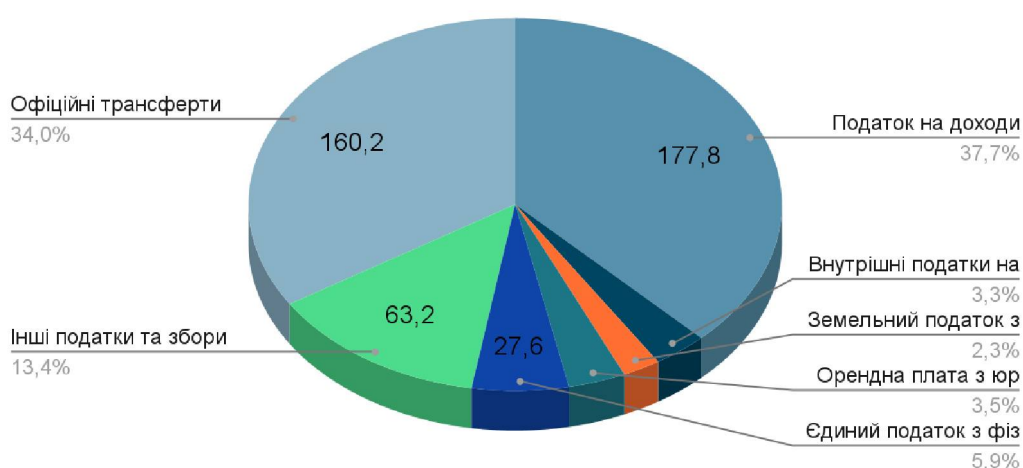

Рис. 2.7 Питома вага основних податків у загальній сумі доходів місцевих бюджетів 2020 р, млрд грн

Джерело: [15]

У структурі доходів місцевих бюджетів найбільшу питому вагу у 2020 році становлять (рис. 2.7):

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 37,7% (177,8 млрд грн);
- офіційні трансферти – 34,0% (160,2 млрд грн);
- єдиний податок з фізичних осіб – 5,9% (27,6 млрд грн);
- орендна плата з юридичних осіб – 3,5% (16,4 млрд грн);
- внутрішні податки на товари та послуги – 3,3% (15,5 млрд грн);
- земельний податок з юридичних осіб – 2,3% (10,8 млрд грн);
- інші податки і збори – 13,4% (63,2 млрд грн).

Всього доходів - 580,7 млрд грн

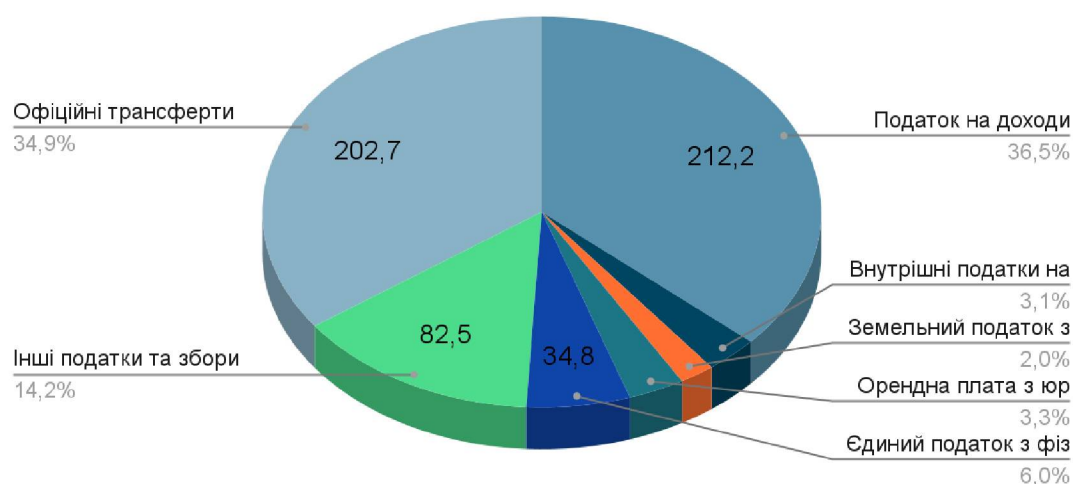

Рис. 2.8 Питома вага основних податків у загальній сумі доходів місцевих бюджетів 2021 р, млрд грн

Джерело: [15]

У структурі доходів місцевих бюджетів найбільшу питому вагу у 2021 році становлять (рис. 2.8) [15]:

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 36,5% (212,2 млрд грн);
- офіційні трансферти – 34,9% (202,7 млрд грн);
- єдиний податок з фізичних осіб – 6,0% (34,8 млрд грн);

- орендна плата з юридичних осіб – 3,3% (18,9 млрд грн);
- внутрішні податки на товари та послуги – 3,1% (17,8 млрд грн);
- земельний податок з юридичних осіб – 2,0% (11,8 млрд грн);
- інші податки і збори – 14,2% (82,5 млрд грн).

Всього доходів - 555,1 млрд грн

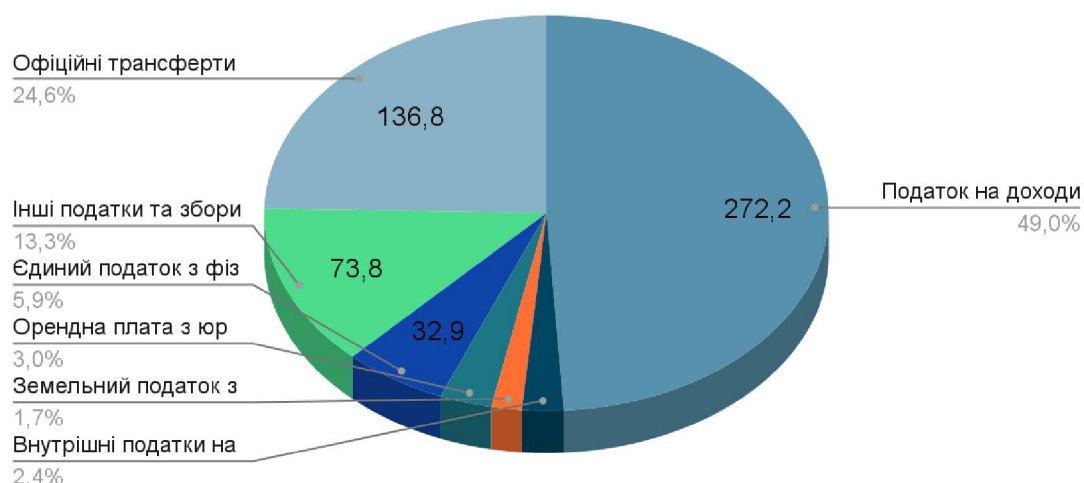

Рис. 2.9 Питома вага основних податків у загальній сумі доходів місцевих бюджетів 2022 р, млрд грн

Джерело: [14]

У структурі доходів місцевих бюджетів за 2022 рік найбільшу питому вагу становлять (рис. 2.9) [14]:

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 272,2 млрд грн, або 49,0% загального обсягу доходів. У порівнянні з 2021 роком збільшено на 60,0 млрд грн, або на 12,5%;
- офіційні трансферти – 136,8 млрд грн, або 24,6 % загального обсягу доходів. У порівнянні з 2021 роком зменшено на 65,9 млрд грн, або на 10,3%;
- єдиний податок з фізичних осіб – 32,9 млрд грн, або 5,9% загального обсягу доходів. У порівнянні з 2021 роком зменшено на 1,9 млрд грн, або на 0,1%;

- орендна плата з юридичних осіб – 16,6 млрд грн, або 3,0% загального обсягу доходів. У порівнянні з 2021 роком зменшено на 2,3 млрд грн, або на 0,3%;
- внутрішні податки на товари та послуги – 13,1 млрд грн, або 2,4% загального обсягу доходів. У порівнянні з 2021 роком зменшено на 4,7 млрд грн, або на 0,7%;
- земельний податок з юридичних осіб – 9,7 млрд грн, або 1,7% загального обсягу доходів. У порівнянні із 2021 роком зменшено на 2,1 млрд грн, або на 0,3%;
- інші податки і збори – 73,8 млрд грн, або 13,4% загального обсягу доходів. У порівнянні з 2021 роком зменшено на 8,7 млрд грн, або 0,8%.

Виконати будь який бюджет за доходами означає своєчасно та в повному обсязі зарахувати сплачені юридичними та фізичними особами податкові, неподаткові та інші платежі до бюджету. До виконання бюджету залучено широке коло учасників бюджетного процесу, зокрема: суб'єкти управління бюджетною системою; органи оперативного управління бюджетними коштами; органи банківської системи; платники податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів (рис. 2.10).

Рис. 2.10 Учасники процесу виконання бюджетів за доходами

Джерело: [16]

Державній казначейській службі України, яка входить до групи органів оперативного управління бюджетними коштами, належить одна із провідних ролей у бюджетному процесі, зокрема на стадії виконання бюджетів за доходами.

Залежно від послідовності здійснення операцій з бюджетним надходженнями діяльність органів Казначейства щодо обслуговування бюджетів за доходами охоплює кілька напрямів роботи, що відображені на рис. 2.11.

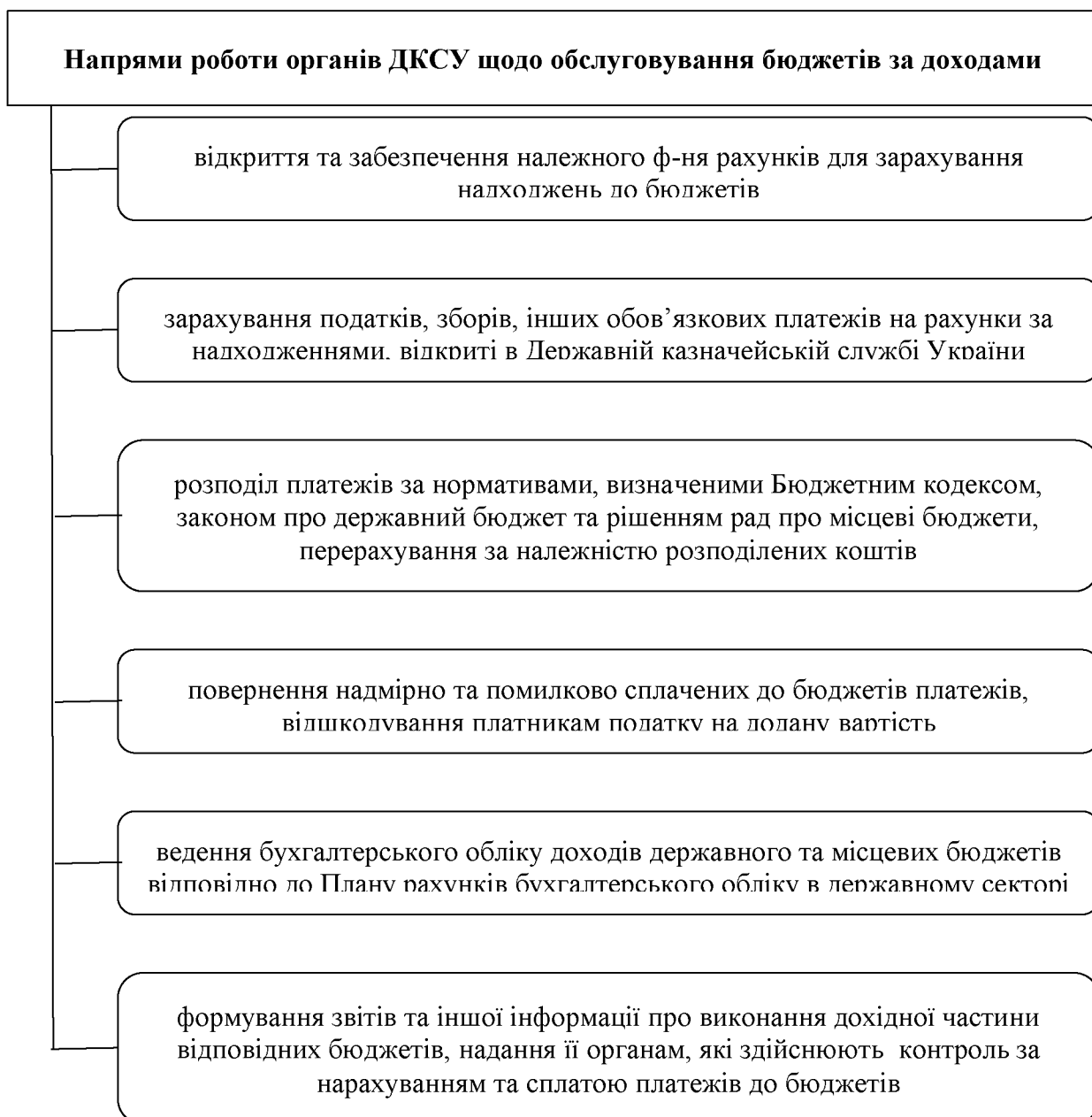

Рис. 2.11 Напрями роботи органів ДКСУ щодо обслуговування бюджетів за доходами

Джерело: [16]

Участь органів Казначейства у процесі касового виконання дохідної частини бюджетів зорієнтована на те, щоб максимально швидко зарахувати кошти до бюджету як у цілому, так і за окремими видами доходів в адміністративно-територіальному розрізі.

Наявність інформації про обсяги ресурсної бази відповідних бюджетів, рух бюджетних коштів та деталізація їх обліку надає органам державної виконавчої влади та місцевого самоврядування великі можливості для оперативного управління та маневрування ресурсами бюджету та контролю за ними [16].

Система казначейського обслуговування бюджетів за доходами ґрунтується на комплексі касових операцій, що проводяться органами Казначейської служби.

У процесі виконання державного бюджету за доходами органи Державного казначейства здійснюють такі функції [17]:

- встановлюють порядок відкриття та відкривають рахунки в управліннях Державного казначейства України для зарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів;
- ведуть бухгалтерський облік доходів бюджету відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів, розрізі кодів бюджетної класифікації доходів і типів операцій;
- здійснюють розподіл зарахованих до державного бюджету платежів відповідно до нормативів відрахувань, затверджених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, та перераховують за належністю розподілені кошти;
- готують розрахункові документи і проводять повернення надмірно або помилково сплачених до державного бюджету платежів на підставі висновків органів державної податкової служби, рішень судових органів, інших органів, що здійснюють контроль за нарахуванням та сплатою платежів тощо;
- здійснюють відшкодування податку на додану вартість на підставі висновків органів державної податкової служби та рішень судових органів;

- складають щоденну, періодичну та річну звітність за доходами відповідно до кодів бюджетної класифікації доходів та подають її відповідним органам, що здійснюють контроль за нарахуванням та сплатою платежів до державного бюджету та державних цільових фондів.

У зв'язку з набуттям Державним казначейством України статусу учасника системи електронних платежів Національного банку України і розгортанням роботи розрахункових палат Державного казначейства, змінюються функції органів Державного казначейства і порядок відкриття рахунків для обліку доходів бюджету.

Рахунки для зарахування платежів відкриваються на балансі обласних управлінь Державного казначейства відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів та Інструкції про відкриття аналітичних рахунків для обліку операцій по виконанню бюджетів в системі Державного казначейства України [18].

Платники податків сплачують платежі до бюджету через установи банків, у яких вони обслуговуються. Банк платника перераховує грошові кошти через СЕП НБУ на рахунки, відкриті в обласному управлінні Державного казначейства України в розрізі районів (міст обласного значення) та кодів бюджетної класифікації доходів. Операції з обробки платежів повинні здійснюватись у наступній послідовності [17]:

- повернення надмірно, або помилково зарахованих коштів;
- відшкодування платникам податку на додану вартість;
- розподіл платежів до бюджету за нормативами, встановленими законодавчими актами;
- відрахування дотацій місцевим бюджетам.

Після проведення аналізу та огляду виконання Державного бюджету України за останні 2-3 роки, а також опису функцій та організації роботи органів Державного казначейства, можна зробити наступні висновки. За вказаний період

спостерігається коливання у виконанні доходів. Ці зміни в основному пов'язані з економічними факторами, податковою політикою та ефективністю збору податків та інших надходжень.

Функції організації в контексті управління доходами бюджету виявляються критичними для забезпечення фінансової стабільності країни. Їхня роль у зборі, контролі та оптимізації доходів є вирішальною для ефективного функціонування бюджетних програм.

В цілому, зазначені аспекти свідчать про необхідність подальшого вдосконалення механізмів збору та управління доходами Державного бюджету.

Розвиток ефективної податкової політики, посилення контролю та оптимізація функцій Державного казначейства є важливими для забезпечення стабільності та розвитку економіки України. Такі кроки можуть сприяти збільшенню доходів бюджету та підвищенню фінансової стійкості країни.

2.2. Проблеми виконання державного бюджету України

Виконання Державного бюджету України – це складний та багатоплановий процес, який постійно стикається з рядом проблем, вимагаючи уваги та системних рішень для його оптимізації та покращення. Недоліки та виклики, що постійно виникають, впливають на ефективність витрат та доходів, що ставлять під сумнів стабільність фінансів країни.

Однією з ключових проблем виконання державного бюджету України є недостатній рівень доходів. Це може бути наслідком низької ефективності збору податків та інших обов'язкових платежів. Більшість бюджетних програм та соціальних проектів можуть страждати через це, що обмежує їхню реалізацію та впливає на соціально-економічний розвиток країни.

Ще однією серйозною проблемою є недостатній контроль за бюджетними витратами. Недостатній нагляд та неконтрольовані витрати можуть спричинити

недофінансування важливих сфер, таких як охорона здоров'я, освіта, соціальна підтримка та інфраструктура. Це в свою чергу може призвести до невдоволення громадськості та погіршення соціально-економічної ситуації в країні.

Крім того, система фінансування дефіциту бюджету та управління борговим навантаженням також є серйозною проблемою. Залежність від позик та надмірне зростання боргу можуть призвести до фінансової нестабільності та великого обтяження для наступних поколінь.

Казначейська система виконання бюджету в Україні визначає основні засади та процедури фінансового управління. Ця система грає ключову роль у забезпеченні ефективного використання бюджетних коштів та контролю за їх розподілом. Проте, незважаючи на свою важливу функцію, Казначейська система стикається з рядом проблем, які вимагають уваги та вирішення.

Ефективність розподілу бюджетних ресурсів:

Казначейська система виконання бюджету сприяє ефективному розподілу та використанню бюджетних коштів. Вона забезпечує прозорість та відстеження видатків, що сприяє запобіганню корупції та недоцільному витрачання грошей.

Забезпечення фінансової дисципліни:

Контроль та моніторинг за витратами через Казначейську систему сприяє дотриманню фінансової дисципліни. Це важливо для впевненості в стійкості фінансової системи.

Автоматизація та оптимізація процесів:

Казначейська система дозволяє автоматизувати багато процесів управління бюджетом, що спрощує роботу та зменшує ймовірність помилок. Це важливо для підвищення продуктивності та забезпечення точності даних.

Проблематика Казначейської системи

Несумісність планових та фактичних витрат:

Однією з ключових проблем є невідповідність між плановими та фактичними витратами. Це може виникнути через недостатнє планування, зміни в економічному середовищі чи невідповідність програм з реальними потребами.

Недостатність контролю за бюджетними обмеженнями:

Відсутність ефективного контролю за дотриманням бюджетних обмежень може призвести до надмірних витрат та порушення фінансової стійкості. Казначейська система повинна надійно гарантувати виконання встановлених обмежень.

Неефективність механізмів контролю за використанням коштів:

Система контролю за використанням бюджетних коштів може бути неефективною через відсутність сучасних технологій та високоточних механізмів аудиту. Це може створювати можливості для фінансових недоліків та зловживань.

Казначейська система касового виконання державного бюджету в Україні, будучи важливою складовою фінансового управління, має свою прагматику та проблематику. Підтримка її ефективності та вирішення виявлених проблем є ключовим завданням для забезпечення фінансової стійкості та розвитку країни.

Видатки бюджету згідно з Бюджетним кодексом – це кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум. У Кодексі наводиться також термін витрати бюджету, під яким слід розуміти видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

В основі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів за видатками лежить комплекс організаційних процедур щодо забезпечення обліку видаткових операцій, здійснення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів та формування фінансової звітності про виконання бюджетів за видатками. Відповідно до статті 51 Бюджетного кодексу виділяють такі стадії виконання державного бюджету за видатками [19]:

- 1) встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису;
- 2) затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів;

- 3) взяття бюджетних зобов'язань;
- 4) отримання товарів, робіт і послуг;
- 5) здійснення платежів;
- 6) використання товарів, робіт і послуг на виконання бюджетних програм.

Касових видатків державного бюджету з урахуванням міжбюджетних трансфертів наданих місцевим бюджетам, обслуговування боргу та виплат за державними деривативами у 2021 році проведено у сумі 1 490,3 млрд грн, що становить 96,5% річних планових призначень. У порівнянні із 2020 роком проведено видатків більше на 202,2 млрд грн, або на 15,7%, зокрема (див. рис. 2.12) [15]:

- касові видатки загального фонду становили 1 259,8 млрд грн, або 98,6% річних планових призначень. У порівнянні із 2020 роком проведено видатків більше на 160,5 млрд грн, або на 14,6%;
- касові видатки спеціального фонду становили 230,4 млрд грн, або 86,6% річних планових призначень. У порівнянні із 2020 роком проведено видатків більше на 41,5 млрд грн, або на 22%.

Касових видатків державного бюджету у 2022 році проведено у сумі 2 705,4 млрд грн, що становить 82,9% річних планових призначень, в тому числі з 24.02.2022 по 31.12.2022 проведено видатків 2 549,2 млрд грн. Порівняно з 2021 роком проведено видатків більше на 1 214,2 млрд грн, або на 83%, зокрема (див. рис. 2.12) [14]:

- касові видатки загального фонду становили 2 411,1 млрд грн, або 92,2% річних планових призначень, в тому числі з 24.02.2022 по 31.12.2022 проведено видатків 2 261,1 млрд грн. У порівнянні з 2021 роком проведено видатків більше на 1 151,2 млрд грн, або на 91%;
- касові видатки спеціального фонду становили 294,3 млрд грн, або 45,2% річних планових призначень, в тому числі з 24.02.2022 по 31.12.2022 проведено видатків 288,1 млрд грн. Порівняно з 2021 роком проведено видатків більше на 63,0 млрд грн, або на 27%.

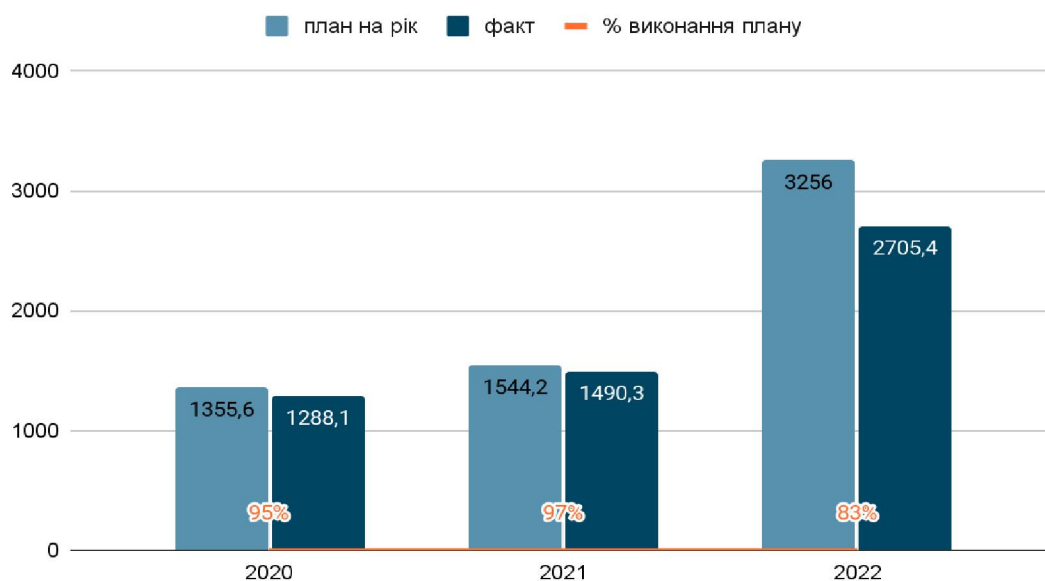

Рис. 2.12 Касові видатки державного бюджету (з урахуванням міжбюджетних трансфертів наданих місцевим бюджетам, обслуговування боргу та виплат за державними деривативами) 2020-2022 р, млрд. грн
Джерело: [14;15]

У структурі касових видатків загального та спеціального фондів державного бюджету за економічною класифікацією у 2021 році найбільші частки припадають на (див. рис. 2.13) [15]:

- соціальне забезпечення (КЕКВ 2710 «Виплата пенсій і допомоги», КЕКВ 2720 «Стипендії», КЕКВ 2730 «Інші виплати населенню») (25,0%, або 322,5 млрд грн);
- використання товарів і послуг (КЕКВ 2200 «Використання товарів і послуг») (23,4%, або 301,7 млрд грн);
- оплату праці і нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2110 «Оплата праці», 2120 «Нарахування на оплату праці») (18,7%, або 240,5 млрд грн);

- міжбюджетні трансфери (КЕКВ 2620 «Поточні трансфери органам державного управління інших рівнів», КЕКВ 3220 «Капітальні трансфери органам державного управління інших рівнів») (12,4%, або 160,2 млрд грн);

- видатки на обслуговування боргу (КЕКВ 2410 «Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань», КЕКВ 2420 «Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань») (9,4%, або 120,7 млрд грн).

Всього видатків - 1288,1 млрд грн, з них:

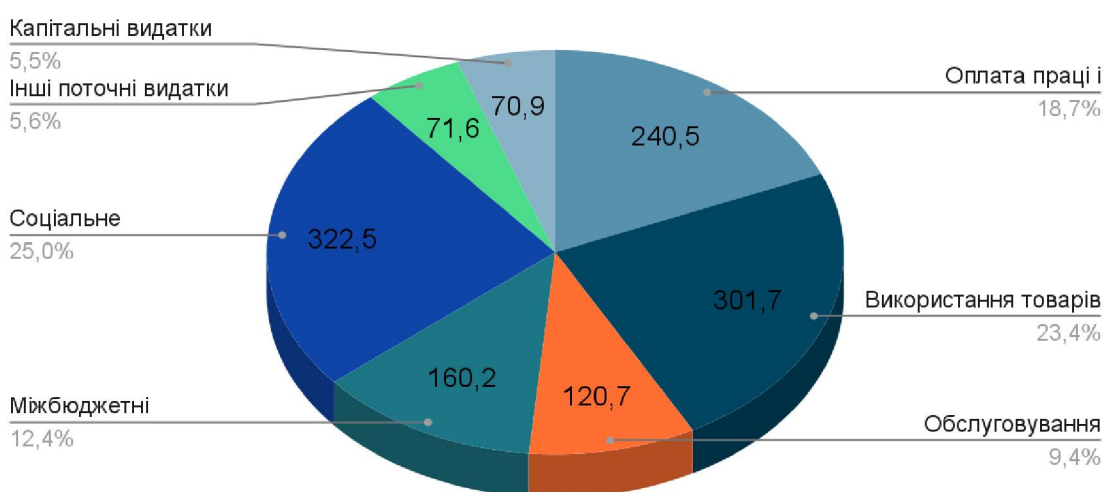

Рис. 2.13 Касові видатки загального та спеціального фонду державного бюджету за економічною класифікацією 2020 р, млрд грн

Джерело: [15]

У структурі касових видатків загального та спеціального фондів державного бюджету за економічною класифікацією у 2021 році найбільші частки припадають на (рис. 2.14) [15]:

- використання товарів і послуг (КЕКВ 2200 «Використання товарів і послуг») (25,7%, або 382,5 млрд грн);

- соціальне забезпечення (КЕКВ 2710 «Виплата пенсій і допомоги», КЕКВ 2720 «Стипендії», КЕКВ 2730 «Інші виплати населенню») (23,0%, або 343,5 млрд грн);

- оплату праці і нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2110 «Оплата праці», 2120 «Нарахування на оплату праці») (17,6%, або 262,8 млрд грн);

- міжбюджетні трансфери (КЕКВ 2620 «Поточні трансфери органам державного управління інших рівнів», КЕКВ 3220 «Капітальні трансфери органам державного управління інших рівнів») (13,6%, або 202,7 млрд грн);

- видатки на обслуговування боргу (КЕКВ 2410 «Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань», КЕКВ 2420 «Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань») (10,3%, або 153,1 млрд грн).

Всього видатків - 1490,3 млрд грн, з них:

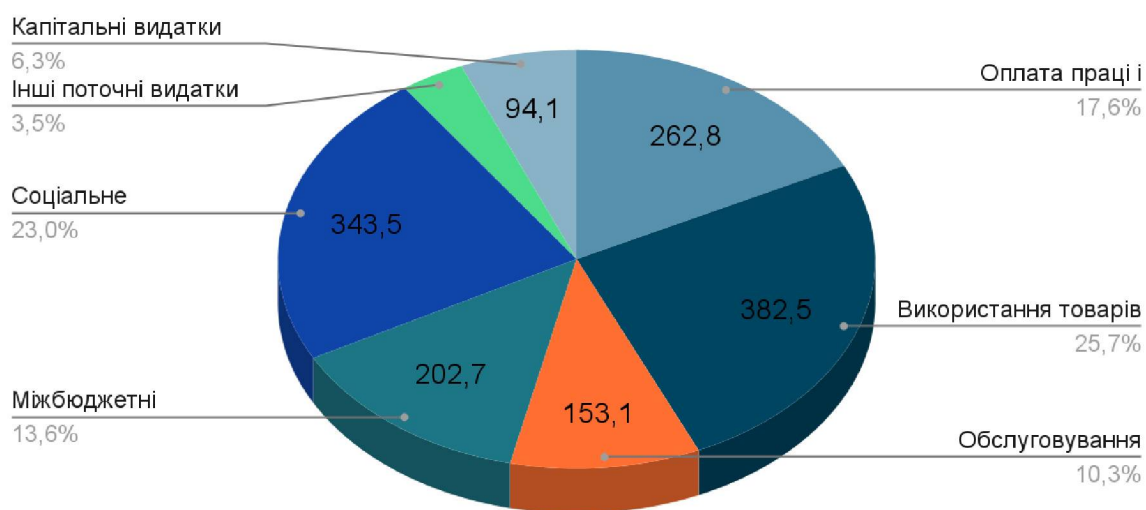

Рис. 2.14 Касові видатки загального та спеціального фонду державного бюджету за економічною класифікацією 2021 р, млрд грн

Джерело: [15]

У структурі касових видатків загального та спеціального фондів державного бюджету за економічною класифікацією у 2022 році найбільші частки припадають на (рис. 2.15) [14]:

- оплату праці і нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2110 «Оплата праці», 2120 «Нарахування на оплату праці») (36,8 %, або 994,4 млрд грн);

- використання товарів і послуг (КЕКВ 2200 «Використання товарів і послуг») (27,7 %, або 750,6 млрд грн);

- соціальне забезпечення (КЕКВ 2710 «Виплата пенсій і допомоги», КЕКВ 2720 «Стипендії», КЕКВ 2730 «Інші виплати населенню») (18,8 %, або 509,5 млрд грн);

- видатки на обслуговування боргу (КЕКВ 2410 «Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань», КЕКВ 2420 «Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань») (5,9 %, або 159,7 млрд грн)

- міжбюджетні трансферти (КЕКВ 2620 «Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів», КЕКВ 3220 «Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів») (5,1 %, або 136,8 млрд грн)

Всього видатків - 2705,4 млрд грн

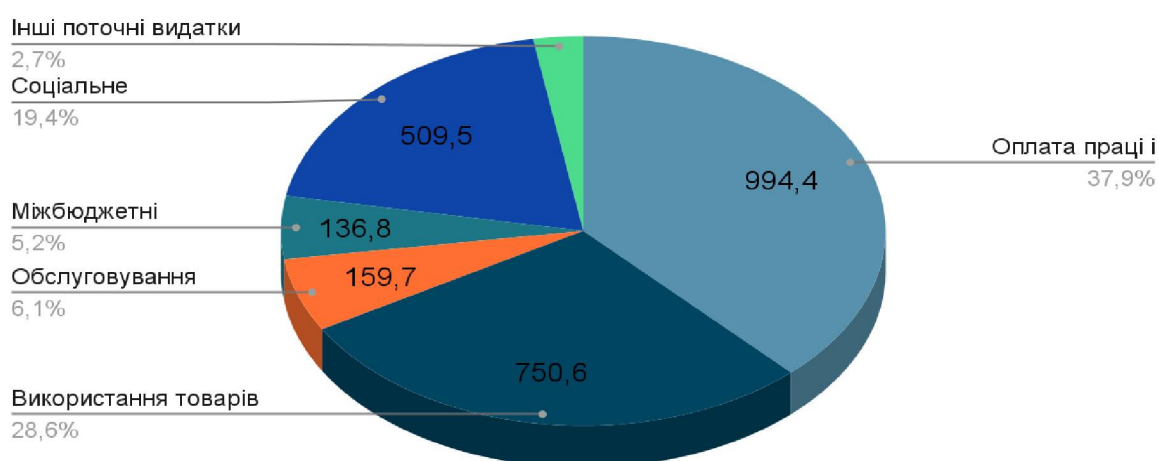

Рис. 2.15 Касові видатки загального та спеціального фонду державного бюджету за економічною класифікацією 2022 р, млрд грн [14]

За функціональною класифікацією касових видатків державного бюджету у 2021 році найбільшу питому вагу становлять видатки (рис. 2.16) [15]:

- соціальний захист та соціальне забезпечення (22,8%, або 339,3 млрд грн);
- міжбюджетні трансфerti (13,6%, або 202,7 млрд грн);
- економічна діяльність (12,1 %, або 181 млрд грн);
- громадський порядок, безпека і судова влада (11,7%, або 174,4 млрд грн);
- охорона здоров'я (11,4%, або 170,5 млрд грн).

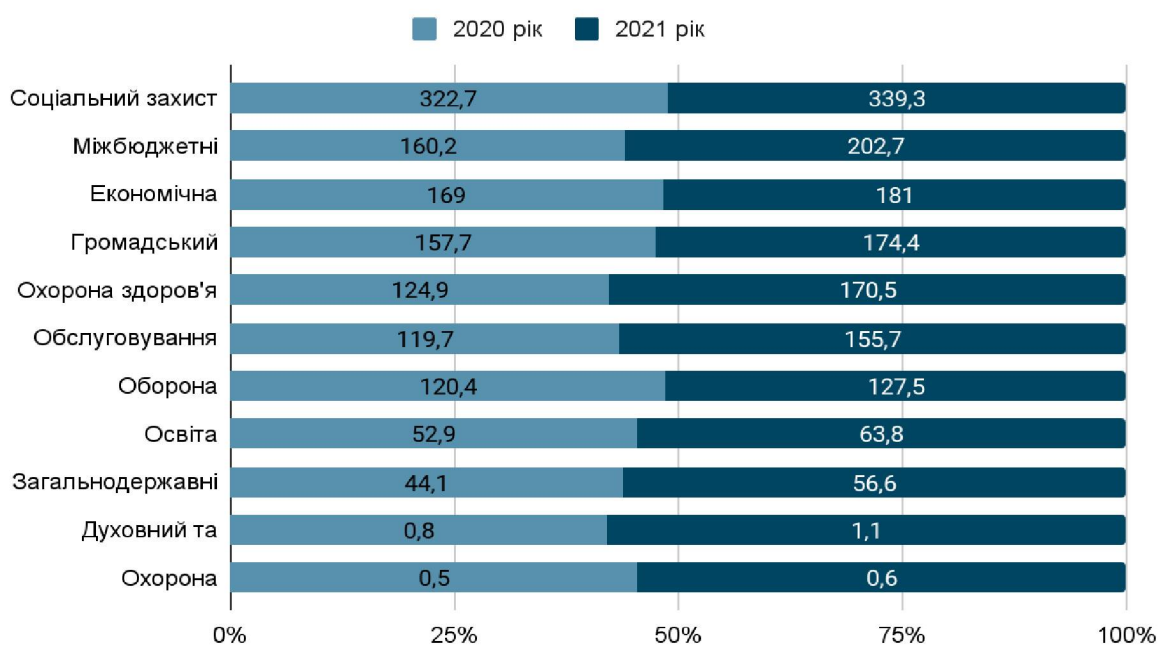

Рис. 2.16 Питома вага видатків державного бюджету в 2020-2021 роках за функціональною класифікацією

Джерело: [15]

Касові видатки місцевих бюджетів, в тому числі за рахунок трансфертів із державного бюджету, за 2021 рік склали 569,4 млрд грн, що становить 92,0% річних планових призначень. У порівнянні із 2020 роком видатків проведено більше на 91,3 млрд грн, або на 19,1%.

Касові видатки місцевих бюджетів, в тому числі за рахунок трансфертів із державного бюджету, за 2022 рік склали 484,3 млрд грн, що становить 77,6 % річних планових призначень. У порівнянні із 2021 роком видатків проведено менше на 85,1 млрд грн, або на 15,0 %.

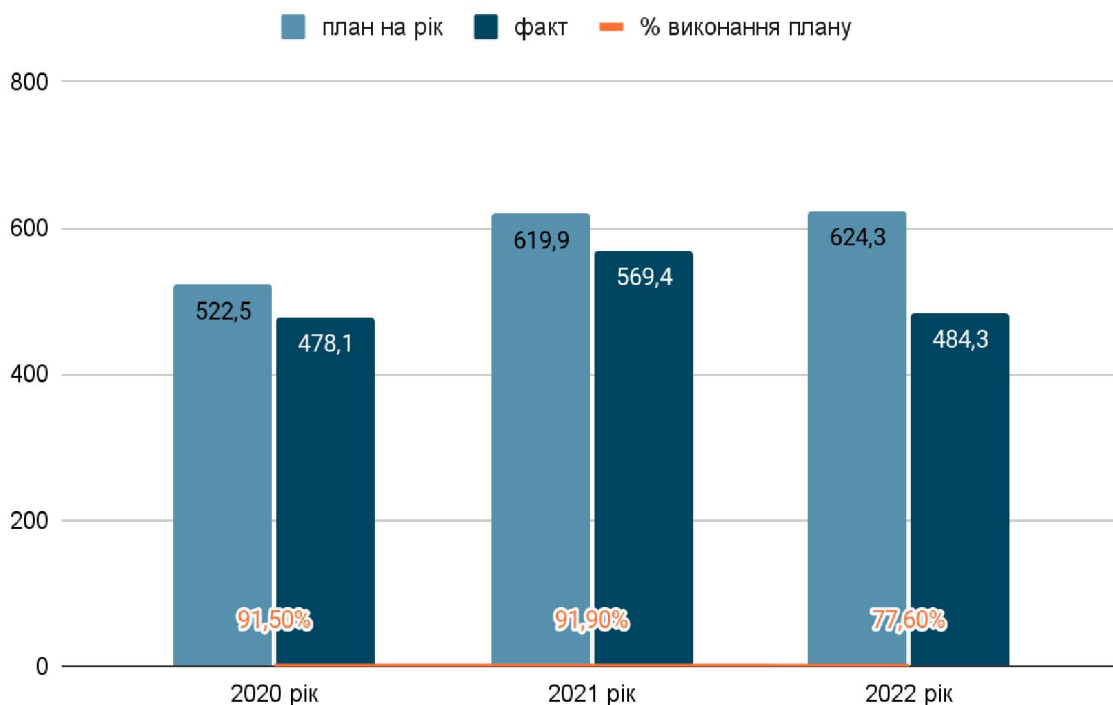

Рис 2.17 Касові видатки місцевих бюджетів 2020-2022 р, млрд грн
Джерело: [14;15]

У структурі касових видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією у 2020 році найбільші частки припадають на (рис. 2.18):

- оплату праці і нарахування на заробітну плату (206,7 млрд грн, або 43,2%);
- капітальні видатки (98,6 млрд грн, або 20,0%);
- використання товарів і послуг (80,9 млрд грн, або 16,9%);
- поточні трансферти (79,7 млрд грн, або 16,7%).

Загальна сума видатків - 478,1 млрд грн, з них:

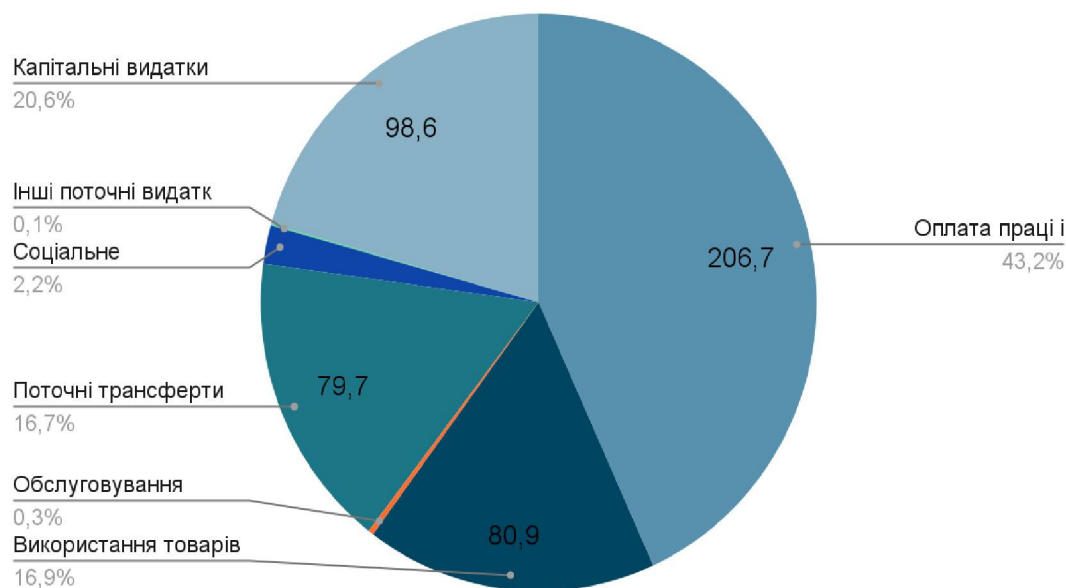

Рис. 2.18 Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією 2020 р, млрд грн

Джерело: [15]

У структурі касових видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією у 2021 році найбільші частки припадають на [15]:

- оплату праці і нарахування на заробітну плату (253,3 млрд грн, або 44,5%).

У порівнянні з 2020 роком збільшено на 46,6 млрд грн.;

- капітальні видатки (113,7 млрд грн, або 20,0%). У порівнянні з 2020 роком збільшено на 15,1 млрд грн;

- поточні трансферти (96,9 млрд грн, або 17,0%). У порівнянні із 2020 роком збільшено на 17,2 млрд грн;

- використання товарів і послуг (91,6 млрд грн, або 16,1%). У порівнянні з 2020 роком збільшено на 10,7 млрд грн.

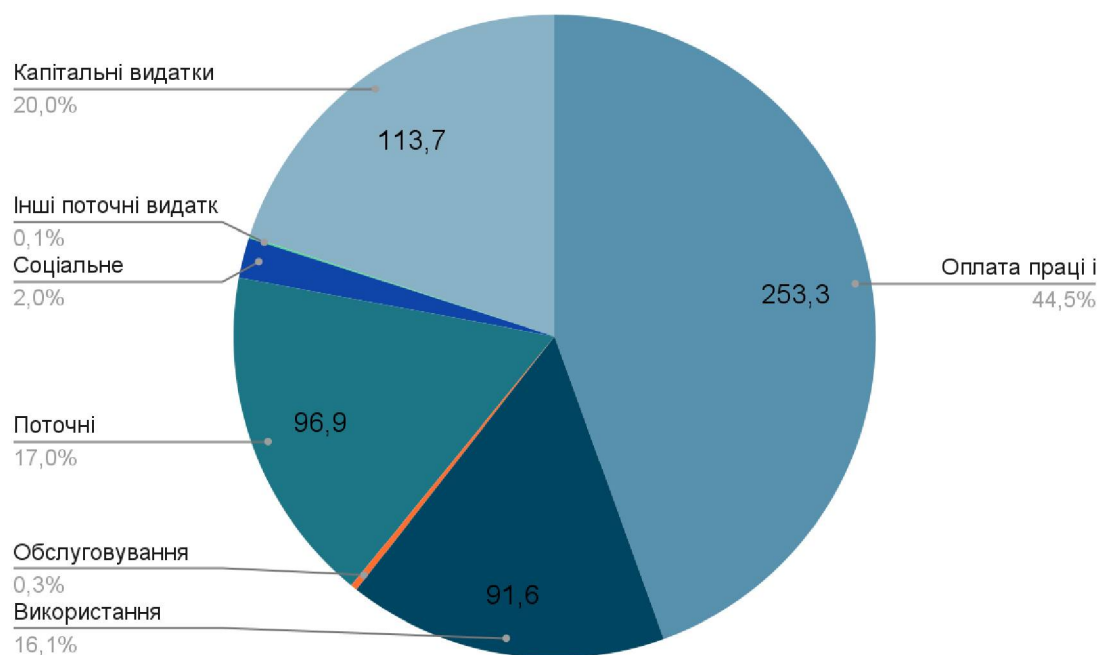

Рис. 2.19 Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією 2021 р, млрд грн

Джерело: [15]

У структурі касових видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією у 2022 році найбільші частки припадають на (рис. 2.20)[14]:

- оплату праці і нарахування на заробітну плату - 245,5 млрд грн, або 50,7% загального обсягу видатків. У порівнянні із 2021 роком зменшено на 7,8 млрд грн, або на 6,2%;

- використання товарів і послуг - 94,4 млрд грн, або 19,4% загального обсягу видатків. Порівняно з 2021 роком збільшено на 2,8 млрд грн, або на 3,3%;

- поточні трансферти - 81,9 млрд грн або 16,9% загального обсягу видатків. У порівнянні з 2021 роком зменшено на 15,0 млрд грн, або на 0,1%;

- капітальні видатки - 48,9 млрд грн або 10,1% загального обсягу видатків. Порівняно з 2021 роком зменшено на 64,8 млрд грн, або на 9,9%.

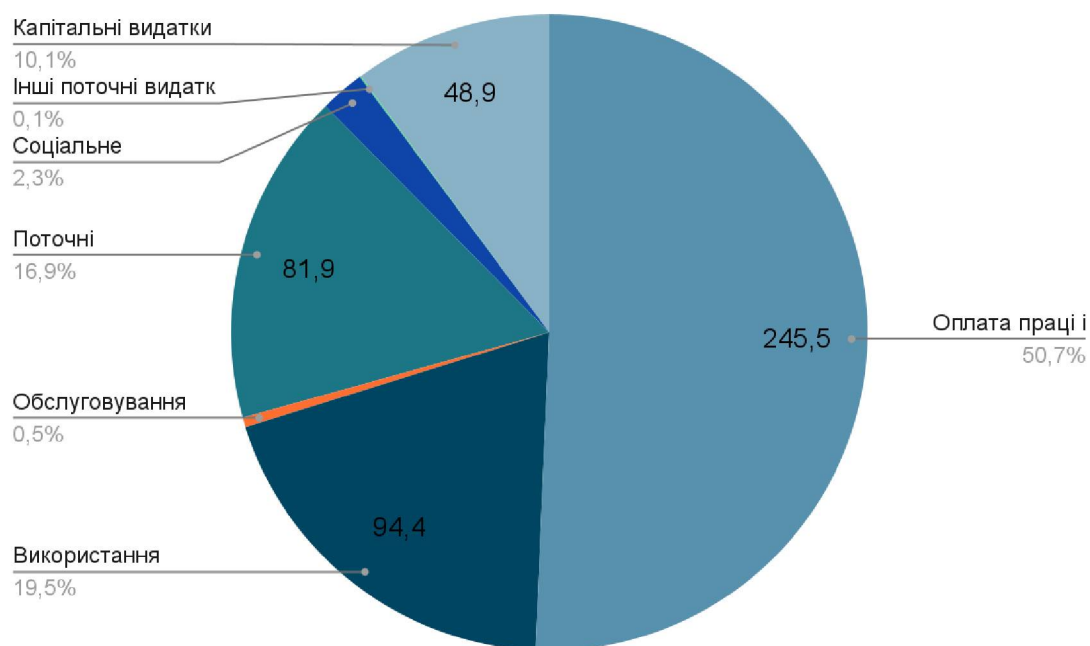

Рис. 2.20 Видатки місцевих бюджетів за економічною класифікацією 2022 р, млрд грн

Джерело: [14]

В процесі управління фінансами, виконання поставлених задач, вирішення яких необхідне для реалізації головної цілі – успішного функціонування фінансової системи, необхідний контроль. ДКСУ здійснює контроль щодо цільового та ефективного використання бюджетних коштів. В Україні відповідно до Бюджетного кодексу ДКСУ займає ключову та універсальну роль в сфері державного фінансового контролю, включаючи такі етапи: реєстрацію зобов'язань; оплату рахунків розпорядників бюджетних коштів та їх одержувачів; отримання звітності.

Реалізація казначейського контролю в повному обсязі можлива лише при дотриманні загальних принципів фінансового контролю, а саме: законності, об'єктивності, поєднання державних, регіональних і приватних інтересів, розподілу контрольних повноважень, повноти охоплення об'єктів контролем, достовірності фактичної інформації, збалансованості контрольних дій,

превентивності контрольних дій, самодостатності системи контролю, ефективності та відповідальності.

Метою фінансового контролю, що здійснюється органами Державної казначейської служби, є зменшення кількості та обсягів порушень бюджетного законодавства і недопущення використання бюджетних коштів не за призначенням; взяття зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів понад обсяги виділених бюджетних асигнувань. Органи казначейства здійснюють контроль за цільовим витрачанням коштів державного бюджету розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів. З цією метою при здійсненні касових видатків перевіряються всі бухгалтерські, фінансові та інші документи, що підтверджують право і законність проведених витрат. У разі виявлення порушень оформляється відмова в оплаті рахунку [20].

I етап – попередній контроль проводиться на стадії прийняття зобов'язань, особливо на стадії схвалення та дозволу на витрачання державних коштів. Попередній контроль передуює здійсненню операцій по надходженню та витрачання коштів. Ефективність цієї форми контролю полягає в тому, що вона дозволяє попередити порушення законів, нецільове використання коштів. Проте, цей вид контролю не набув необхідного розвитку і потребує розробки дієвого механізму контролю за рівнем взятих зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та недопущенням утворення й зростання бюджетної заборгованості.

II етап – перед здійсненням платежу, включаючи дозвіл та підтвердження вимог на оплату, тобто фінансовий контроль на стадії здійснення операцій, перед здійсненням платежу. Цей контроль постійно здійснюється Державною казначейською службою України, яка зобов'язана забезпечити використання бюджетних коштів відповідно до закону і в дозволених рамках, забезпечити ефективне й раціональне використання державних коштів згідно з програмами уряду.

III етап – контроль після здійснення видатків (аудит). Проводиться після проведення операцій після того, як доходи отримані, видатки здійснені. Він дає

змогу впевнитись у законності здійснених операцій, використанні коштів за цільовим призначенням і безпосередньо на цілі, визначені законодавчо. В процесі цього контролю виявляються позитивні й негативні сторони виконання бюджету. Контроль здійснюється шляхом перевірок та ревізій безпосередньо на місцях, в установах, організаціях [21].

Контроль, що проводиться органами казначейства, передуює здійсненню касових видатків, а значить є ефективним засобом забезпечення їх цільового спрямування. У процесі контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів органи державної казначейської служби щодо виконання державного бюджету за видатками здійснюють такі види контролю [20]:

Попередній контроль проводиться на етапі реєстрації зобов'язань розпорядників бюджетних коштів, особливо на стадії санкціонування дозволу на витрачання бюджетних коштів. Під час взяття зобов'язань слід розмежувати:

- поточні зобов'язання - ті, які будуть виконані та потребують повної сплати в поточному році;
- перехідні зобов'язання - ті, сплата за якими здійснюватиметься за рахунок асигнувань протягом кількох років.

Поточний контроль здійснюється у процесі оплати рахунків розпорядників і одержувачів бюджетних коштів. До заходів поточного контролю відносять контроль за відповідністю платіжних документів затвердженому кошторису бюджетної установи (для одержувачів - плану використання бюджетних коштів), контроль за наявністю необхідних підтверджувальних документів, що є підставою для здійснення платежів. Для оплати витрат бюджетна установа подає до відповідного органу ДКС України документи, що підтверджують факт виконання взятого зобов'язання. Органи казначейства проводять перевірку [20]:

- відповідності платіжних документів бюджетного розпису та затвердженому кошторису;
- наявності підтверджувальних документів, а також правильності заповнення реквізитів.

Зазначене вище доводить, що організація фінансового контролю в системі Державної казначейської служби має певну особливість. Вона полягає в тому, що органи казначейства є єдиними виконавцями попереднього контролю та контролю на стадії здійснення платежу при виконанні державного та місцевих бюджетів і здійснюють такий контроль не вибірково, а тільки на регулярній основі. У такий спосіб забезпечується суворий контроль за правильністю фінансових операцій, їх бухгалтерським обліком, що є гарантією чіткого виконання управлінських рішень у бюджетній сфері. Цей контроль здійснюється паралельно з веденням операцій протягом бюджетного року, і тому він є ефективнішим, ніж контроль за результатами [20].

Для того, аби оцінити якість здійснюваного контролю, що провадить ДКСУ за виконанням видаткової частини державного бюджету (на стадіях як попереднього так і поточного контролю), потрібно розглянути структуру попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства при казначейському обслуговуванні Державного бюджету України за видатками протягом останніх трьох років.

Відповідно до повноважень, наданих Бюджетним кодексом України (ст. 117), органи Казначейства у разі виявлення порушень бюджетного законодавства з боку розпорядників та одержувачів бюджетних коштів застосовують такі заходи впливу, як [22]:

- попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення;
- зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках, відкритих в органах Казначейства.

Так, за ініціативи органів Казначейства зупинено операції з бюджетними коштами на рахунках розпорядників та одержувачів: у 2020 році – понад 2,4 тис. випадків, у 2021 році – понад 2,2 тисячі. Зокрема, до найбільш суттєвих порушень, у разі виявлення яких зупинялись операції з бюджетними коштами, належать [15]:

1) несвоєчасне, недостовірне та неповне подання звітності про виконання бюджету – 937 випадків;

2) несвоєчасне наданням карток із зразками підписів та відбитком печатки, порушення термінів подання довідок про зміни до кошторисів та неприведення у відповідність планових показників до фактичних надходжень по спеціальному фонду кошторису – 927 випадків;

3) порушення розпорядниками бюджетних коштів вимог щодо прийняття ними бюджетних зобов'язань – 239 випадків;

4) порушення порядку здійснення попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів (неподання в установлені терміни підтвердних документів щодо проведеної оплати) – 123 випадки.

У 2020 році Казначейством попереджено понад 31 тис. фактів порушень бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, на загальну суму 27 579 570,38 тис гривень.

У 2021 році Казначейством попереджено понад 41 тис. фактів порушень бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, на загальну суму 45 131 330,70 тис грн, тобто спостерігалася тенденція до збільшення [15].

У 2022 році Казначейством попереджено понад 32 тис. фактів порушень бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, на загальну суму 16,6 млрд гривень.

У 2022 році складено 1 859 протоколів про порушення бюджетного законодавства, на підставі яких зупинено операцій з бюджетними коштами на рахунках розпорядників та одержувачів у понад 1,2 тисячі випадків (у 2021 році – понад 2,2 тис. випадків) [14].

Зокрема, до найбільш суттєвих порушень, у разі виявлення яких було складено протоколи про порушення бюджетного законодавства, належать [14]:

1) несвоєчасне надання карток із зразками підписів та відбитком печатки, порушення порядку здійснення попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів (неподання у встановлені терміни підтвердних документів щодо проведеної оплати) тощо – 1 216 випадків;

2) несвоєчасне, недостовірне та неповне подання звітності про виконання бюджету – 332 випадки; наявність простроченої дебіторської та / або кредиторської заборгованості – 210 випадків;

3) порушення розпорядниками бюджетних коштів вимог щодо прийняття ними бюджетних зобов'язань – 87 випадків порушення термінів подання довідок про зміни до кошторисів та не приведення у відповідність планових показників до фактичних надходжень по спеціальному фонду кошторису – 14 випадків.

У 2022 році Казначейством попереджено понад 32 тис. фактів порушень бюджетного законодавства, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, на загальну суму 16,6 млрд гривень [14].

Протягом 2021 року перевіркою первинних документів, що надані органам Казначейства бюджетними установами для реєстрації бюджетних зобов'язань і бюджетних фінансових зобов'язань та проведення оплати за платіжними дорученнями, виявлено порушень бюджетного законодавства (рис. 2.21) [15]:

- по державному бюджету – в кількості 5,9 тис. на загальну суму 32 339 208,23 тис грн;
- по місцевих бюджетах – у кількості 34,3 тис. на загальну суму 12 598 413,18 тис грн;
- відмовлено у прийнятті до виконання – 1,5 тис. платіжних доручень по установах державного та місцевих бюджетів на загальну суму 193 709,29 тис гривень.

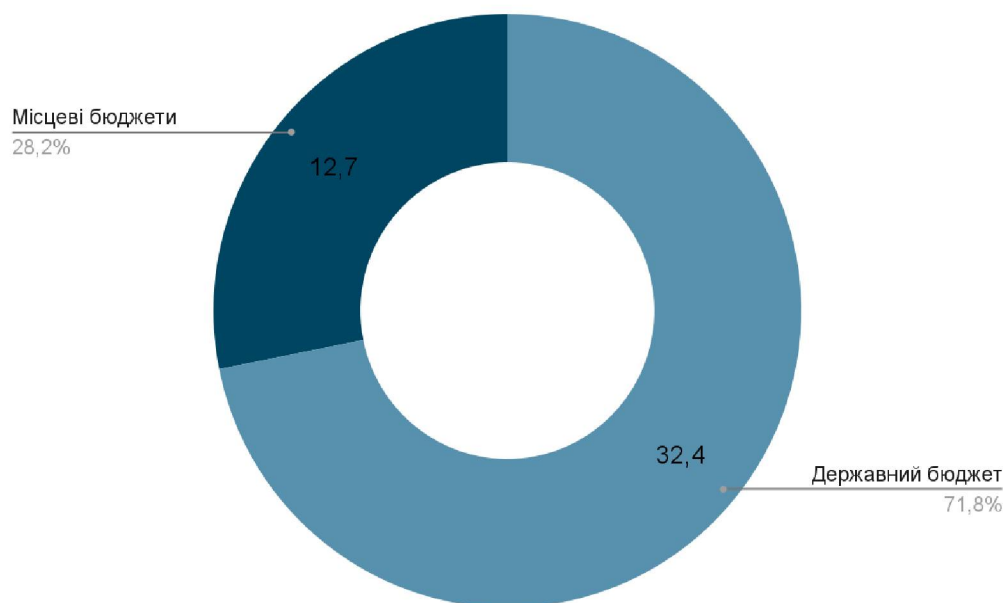

Рис. 2.20 Структура загальної суми складених впродовж 2021 року попереджень, млрд грн

Джерело: [15]

Протягом минулого року була проведена перевірка первинних документів, що надані органам Казначейства бюджетними установами. Результати перевірки виявили порушення бюджетного законодавства, які потребують невідкладного уваги та врегулювання.

По державному бюджету:

Зафіксовано порушення в кількості 4,5 тисячі випадків на загальну суму 8,0 мільярда гривень. Це свідчить про системні проблеми у процесах реєстрації бюджетних зобов'язань та проведення оплат за платіжними дорученнями. Ці порушення можуть впливати на ефективність використання бюджетних ресурсів та вимагають негайного врегулювання.

По місцевим бюджетам:

Зафіксовано 26,2 тисячі порушень на загальну суму 8,4 мільярда гривень. Це свідчить про проблеми в системі обслуговування місцевих бюджетів. Порушення можуть включати недоцільне витрачання коштів та відсутність ефективного контролю за фінансами на рівні місцевих управлінь.

Відмовлено у виконанні 1,8 тисячі платіжних доручень на загальну суму 0,2 мільярда гривень. Це свідчить про можливі проблеми у взаємодії між бюджетними установами та Казначейством, що може призвести до неефективного використання бюджетних коштів.

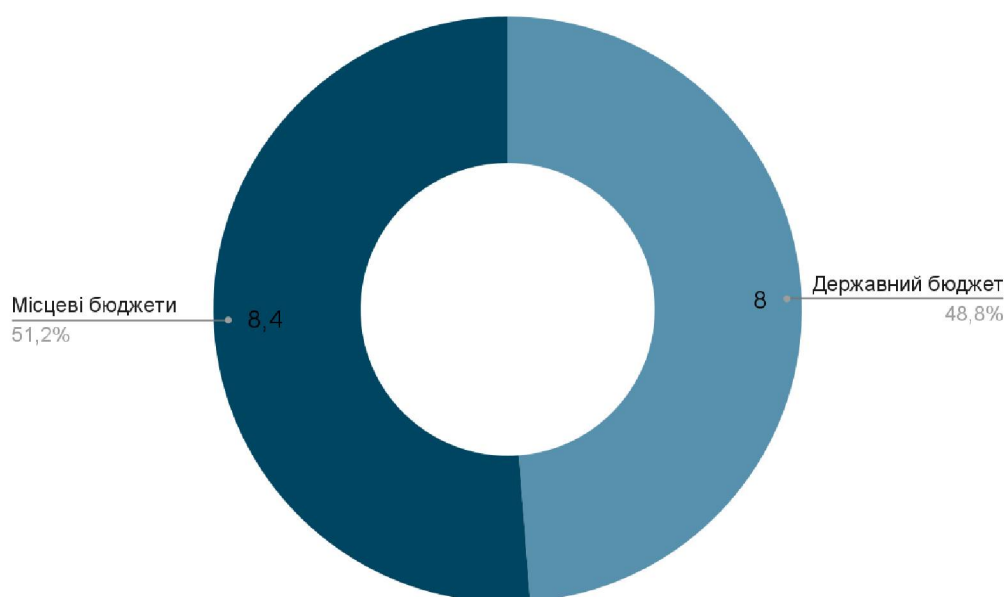

Рис. 2.20 Структура загальної суми складених впродовж 2022 року попереджень, млрд грн

Джерело: [14]

Структура складених попереджень у розрізі територіальних органів Державної казначейської служби України в розрізі 2020, 2021 та 2022 років відображена у Додатку А.

Відповідно до даних таблиці найбільше складених попереджень за сумою припадає на: Дніпропетровську, Вінницьку, Чернівецьку, Тернопільську, Одеську області та м. Київ. В загальному спостерігається скорочення загальної суми у 2022 році порівняно з 2021 на 28,5 млрд грн.

Зупинення операцій з бюджетними коштами полягає у забороні будь-яких платежів з рахунку порушника бюджетного законодавства. Перелік підстав та видів порушень бюджетного законодавства для зупинення операцій з

бюджетними коштами містить частина 1 статті 116 БК. Рішення про зупинення операцій з бюджетними коштами приймає уповноважений орган на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства або акта ревізії протягом трьох робочих днів з дня, коли він надходить. Якщо зазначене порушення виявили за бюджетною програмою, яка відсутня у поточному бюджетному періоді, то уповноважений орган зазначає в розпорядженні бюджетну програму, згідно з якою передбачено утримання розпорядника. Такий захід впливу суттєво ускладнює діяльність установ, адже їх платіжки на оплату, казначей повертають без виконання [23]. Структура складених розпоряджень про зупинення операцій з бюджетними коштами в розрізі територіальних органів Державної казначейської служби України в 2020, 2021 та 2022 роках відображена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Структура складених розпоряджень про зупинення операцій з бюджетними коштами в розрізі територіальних органів Державної казначейської служби України в 2020, 2021 та 2022 роках

№	Органи Державної казначейської служби України	Складені розпорядження про зупинення операцій з бюджетними коштами		
		2020 рік	2021 рік	2022 рік
		Кількість випадків	Кількість випадків	Кількість випадків
1.	Вінницька	61	62	55
2.	Волинська	4	3	4
3.	Дніпропетровська	542	339	260
4.	Донецька	203	214	9
5.	Житомирська	19	18	14
6.	Закарпатська	13	21	24
7.	Запорізька	27	20	10

Продовження табл. 2.2

8.	Івано-Франківська	20	127	93
9.	Київська	32	15	41
10.	Кіровоградська	41	13	16
11.	Луганська	116	135	37
12.	Львівська	103	130	67
13.	Миколаївська	107	162	76
14.	Одеська	341	212	101
15.	Полтавська	159	73	45
16.	Рівненська	14	1	0
17.	Сумська	55	31	38
18.	Тернопільська	109	149	38
19.	Харківська	79	84	28
20.	Херсонська	101	24	0
21.	Хмельницька	49	26	24
22.	Черкаська	79	83	141
23.	Чернівецька	132	247	82
24.	Чернігівська	32	32	23
25.	м. Київ	56	40	41
26.	ДКСУ	4	1	0
Всього		2498	2262	1275

Джерело: [14; 15]

Зупинені операції з бюджетними коштами обов'язково підлягають відновленню. Це відбувається, коли закінчується строк, який зазначений у розпорядженні про зупинення операцій або встановлений частиною 2 статті 120

БК. Рішення про відновлення таких операцій ухвалює той самий орган, який вирішив зупинити операції із бюджетними коштами [23].

Відновлення операцій з бюджетними коштами не позбавляє уповноважені органи права повторно застосувати такий захід впливу за порушення вимог бюджетного законодавства, якщо установа не усунула порушення або вчинила зазначені порушення у подальшому.

2.3. Напрямки удосконалення казначейського обслуговування бюджетів

З ростом сучасного суспільства і збільшенням потоків інформації в усіх сферах, постає необхідність удосконалення роботи державних установ, особливо під час воєнних конфліктів. Це безпосередньо впливає на розвиток казначейської системи, оскільки її вимоги та фінансові можливості постійно зростають. Це викликає як кількісні зміни в інформаційному середовищі (збільшення обсягу оброблюваної інформації, розширення функцій), так і якісні зміни (розширення функціоналу вирішуваних завдань, вдосконалення інформаційних технологій, зміни параметрів функцій тощо).

Державний казначейський сервіс є ключовим елементом фінансового управління державними коштами і забезпечує наявність достатньої кількості грошових коштів для реалізації запланованих видатків з бюджету. Основна сутність казначейства полягає у централізації управління державних фінансових активів та інших бюджетів усіх рівнів. Система касового виконання бюджетів, яку використовує казначейство, є важливим і ефективним інструментом державної та регіональної фінансової політики. Вона сприяє виконанню вимог Бюджетного кодексу України та Закону “Про Державний бюджет України” на поточний рік [24].

Основні напрямки вдосконалення діяльності Державного казначейства України

встановлення чіткого розподілу функцій та повноважень між учасниками бюджетного процесу, а насамперед між органами Державного казначейства та фінансовими органами шляхом ухвалення Законів України "Про Державне казначейство України" та "Про фінансовий контроль в Україні"

здійснюючи контроль за витрачанням бюджетних коштів для підвищення його ефективності, доцільним є залучення органів Державної контрольно-ревізійної служби до здійснення на стадії формування кошторисів доходів і видатків бюджетних установ попереднього контролю, а також залучити фінансові органи здійснювати, крім поточного, ще й попередній контроль за формуванням фінансових ресурсів бюджетних установ, а за органами Державного казначейства залишити лише функцію попереднього контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів

вдосконалення системи обміну інформацією між органами Державного казначейства та органами Міністерства фінансів

перегляд питань оплати праці та матеріального стимулювання працівників Державного казначейства, враховуючи виконувану ними контрольну й економічну роботу та відповідальність під час виконання бюджету

організація контролю за дотриманням вимог законодавчих та нормативних актів як органами місцевого самоврядування, так і органами Державного казначейства України

підвищення оперативності в роботі органів Державного казначейства шляхом виділення додаткових асигнувань на покращення матеріально-технічної бази, запровадження автоматизації проведення перевірок за допомогою персональних ЕОМ, підвищення чисельності працівників органів ДКУ та забезпечення підвищення їх кваліфікації

Рис. 2.21 Основні напрямки вдосконалення діяльності Державного казначейства України [25]

Можна виділити основні принципи казначейської системи в Україні [25]:

Централізація касового обслуговування: усі доходи та видатки бюджету збираються та обробляються через централізовану систему казначейства.

Єдиний рахунок державного бюджету: усі кошти державного бюджету консоліднуються на єдиному рахунку, що контролюється казначейством.

Обмеження касового залишку: казначейство контролює рух коштів на рахунках бюджетних установ, щоб уникнути недозволеного затримання або надмірного накопичення грошей.

Електронне бюджетування та платежі: казначейство використовує електронні системи для обробки бюджетних платежів, забезпечення прозорості та кошторисного контролю.

Моніторинг та контроль: казначейство здійснює постійний моніторинг та контроль за рухом грошових коштів, впевнюючись, що вони використовуються відповідно до бюджетних призначень.

Консолідація звітності: казначейство готує консолідовану звітність про касові операції бюджету та забезпечує її передачу до відповідних органів управління.

Загалом складно дати чітке визначення процесу касового виконання бюджетів, оскільки він повинен враховувати соціально-економічні потреби населення та дотримуватися принципів системності та балансу між доходами та видатками бюджету. Але можемо зазначити що однією з основних функцій казначейства є забезпечення ефективного управління доходами та витратами бюджету, що має великий обсяг різноманітних завдань. Казначейство виконує роль "головного бухгалтера" держави. Воно готує фінансові звіти та діє як послідовність, що об'єднує бюджетні кошти в єдиній рахунковій системі підпорядкованих структур. Це створює єдину базу даних щодо виконання бюджету. Інформація, яку надає казначейство уряду, дозволяє оцінити

ефективність роботи державних органів управління та отримати більш прозоре розуміння економічних наслідків бюджетної політики, проведеної урядом країни [26].

Сучасний стан обслуговування бюджетів органами державної казначейської служби може бути оцінений як досить ефективний. Завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій та автоматизації процесів, казначейські служби здатні швидко та точно виконувати свої функції. Автоматизована інформаційна система казначейства на Державному рівні забезпечується програмним комплексом АС «Є-Казна», яка розроблена та введена з початку 2014 року для обліку доходів Державного бюджету, адміністрування і розподілу податків між бюджетами різних рівнів. Основна мета АІС «Є-Казна» полягає у впровадженні автоматизованих процесів для виконання касового обслуговування та управління бюджетами [27].

Практика бюджетних правовідносин свідчить, що протягом всього періоду функціонування державної казначейської служби України, чи її попередника – державного казначейства України, підрозділи казначейської служби держави належним чином виконували їх функції і завдання, забезпечуючи при цьому як практичну реалізацію державної казначейсько-бюджетної політики, так і розробку напрямів її вдосконалення. Водночас в Україні в останні роки відбувся перерозподіл бюджетних ресурсів від місцевих бюджетів до державного бюджету. Зокрема, статистичні дані свідчать, що роками через місцеві бюджети здійснюється перерозподіл лише 6–8% ВВП та при цьому частка власних надходжень місцевих бюджетів в структурі доходів зведеного бюджету складає 25–30% [27].

Серед всієї значущості та потенціалу інноваційних проєктів у Казначействі виявились основні перешкоди для їхнього впровадження. Низький рівень матеріально-технічної бази органів Казначейства (зношена техніка, нестача коштів на підтримку та обслуговування техніки тощо), обмеженість комунікаційних каналів та низька оплата праці співробітників підвищують ризик

втрата досвідчених кадрів. У 2020 році Міністерство Фінансів України визначило чотири пріоритетні напрями розвитку Казначейства [31].

У воєнний час надзвичайно важливо забезпечити ефективне управління місцевими бюджетами. Для цього виникає потреба в оперативному і безперервному виконанні бюджетних завдань і відповіді на потреби фінансового забезпечення територіальної оборони та безпеки населення. Експерт з фінансів Ігор Онищук з Офісу підтримки реформ розробив зміни в бюджетному законодавстві, які допомагають управляти цими ситуаціями. Розглянемо основні [25]:

- Зміни в місцевому бюджеті можуть бути внесені без ухвалення відповідного рішення Верховною Радою Автономної Республіки Крим.
- Перерозподіл бюджетних видатків та надання кредитів можуть бути здійснені без погодження комісією місцевої ради.
- Можливість перерахування коштів з місцевого бюджету до державного бюджету за метою запобігання збройній агресії Російської Федерації.
- Передача коштів між місцевими бюджетами можлива без укладання договору.
- Проекти місцевих бюджетів затверджуються відповідними органами.
- Перевірки Державною аудиторською службою не проводяться.
- Дозволяється перевищення обсягу резервного фонду бюджету понад 1% обсягу видатків.
- Виділення коштів з резервного фонду бюджету відбувається за визначеними умовами.
- Скасовано заборону попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти.
- Стаття 55 Кодексу (Захищені видатки) не застосовується.
- Не проводиться перерахування реверсної дотації до державного бюджету з місцевих бюджетів територій, на яких введено воєнний стан.

- Установлені чіткі вимоги до фінансування добровольчих формувань територіальної оборони.

Ці зміни допомагають краще управляти фінансовими ресурсами під час воєнного стану.

Державна казначейська служба України активно використовує європейські стандарти та методи для покращення своєї роботи, спираючись на інформаційні технології. Ці заходи спрямовані на забезпечення безпеки операцій у сфері державних витрат та обслуговування клієнтів. Розвиваючи електронне управління, Казначейство України має на меті уніфікацію облікових записів та захищену передачу великих обсягів даних, не уповільнюючи поточну роботу [28, 29].

Також, важливим аспектом є впровадження національних стандартів бухгалтерського обліку у державному секторі за планом рахунків бухгалтерського обліку.

Це забезпечує відповідність бухгалтерської звітності міжнародним стандартам, що важливо для міжнародного співробітництва. Крім того, серед пріоритетів ДКСУ – розробка законодавчих актів для функціонування єдиного рахунку для сплати податків і зборів, а також для внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Сучасна система казначейського обслуговування в Україні потребує поліпшень у використанні децентралізації повноважень.

Також необхідно ефективно модернізувати систему державних фінансів та правову базу до міжнародних стандартів, щоб забезпечити прозоре та відкрите функціонування Державної казначейської служби України.

Одночасно, важливо зміцнити контроль за кібербезпекою, захистом інформаційних технологій під час адміністрування інформаційно-телекомунікаційних систем та мереж.

Гарантувати захист від мережових атак, забезпечити антивірусний захист і відповідні інформаційні ресурси Казначейства [30].

Отже, впровадження сучасних інформаційних технологій у казначейському обслуговуванні сприяє створенню нових, вдосконалених форм організації роботи Державної казначейської служби України та її підрозділів.

Це сприяє оптимізації взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування, оскільки забезпечує доступ до державних інформаційних ресурсів та надає можливість користуватися електронними сервісами через Інтернет.

Крім того, ця ініціатива гарантує ясність у витратах та безпосереднє спрямування коштів на визначені цілі, що набуває особливого значення в умовах воєнного стану в Україні.

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

У даному розділі магістерської роботи було проведено глибокий аналіз та оцінку сучасного стану обслуговування бюджетів органами Державної казначейської служби України, акцентуючи увагу на двох ключових аспектах: оцінці виконання Державного бюджету за доходами та виявленні проблем виконання державного бюджету.

У першому пункті розділу був проведений аналіз показників виконання Державного бюджету України за останні 2-3 роки. Оцінено динаміку доходів, визначено основні фактори, що впливають на їхню структуру та обсяги. Виявлено тенденції та визначено ключові виклики, які можуть вплинути на ефективність фінансового управління.

За останні 3 роки відзначається певна стабільність у зборі доходів, але важливо визначити й реагувати на можливі ризики та коливання в економіці. Структурна оцінка доходів дозволяє ідентифікувати основні джерела фінансування та їхній внесок у бюджетну систему.

Другий пункт розділу присвячено проблемам виконання державного бюджету України. Виокремлені найважливіші проблеми.

Також розглянуто виконання контрольних повноважень в контексті фінансового моніторингу та додержання фінансової дисципліни.

Казначейська система має серйозні проблеми у касовому виконанні видатків, що може впливати на здатність бюджету виконувати свої соціальні та економічні функції. Невідповідність між реальним виконанням та плановими показниками потребує системних заходів для забезпечення фінансової дисципліни та відповідності бюджетних ресурсів планованим напрямкам розвитку.

В контексті оцінки та сучасного стану обслуговування бюджетів органами Державної казначейської служби України, необхідно негайно вжити заходів для покращення фінансового моніторингу, забезпечення фінансової стабільності та відповідального використання бюджетних ресурсів.

Ефективне виконання контрольних повноважень є ключовим елементом управління фінансовою діяльністю.

Отже, результати дослідження підкреслюють необхідність системних змін у фінансовому управлінні та обслуговуванні бюджетів органами Державної казначейської служби України.

Вирішення виявлених проблем може сприяти покращенню ефективності фінансового управління та забезпеченню стабільності державних фінансів.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Загальна робота присвячена аналізу та оцінці сучасного стану касового виконання бюджетів в Україні. Вже на етапі теоретичних досліджень було визначено ключові аспекти організації казначейського обслуговування бюджетів, що включають сутність казначейської системи, принципи її функціонування та особливості бюджетного фінансування через органи державного казначейства.

У результаті аналізу діяльності Державного казначейства України, можна зазначити, що ця установа є ключовим органом виконавчої влади, який здійснює фінансовий контроль та управління державними коштами. Її діяльність ґрунтується на конституційних нормах, законах, постановах Верховної Ради, указах та розпорядженнях Президента, а також нормативних актах інших владних органів.

Державне казначейство виконує широкий спектр функцій, що забезпечують фінансову стійкість держави. Це включає ефективне управління грошовими потоками, забезпечення фінансової прозорості, контроль за використанням державних коштів, та співпрацю із зацікавленими сторонами, в тому числі бюджетними установами та банками.

Основним інструментом для забезпечення фінансової діяльності Державного казначейства служить Єдиний казначейський рахунок, який визначається як центральний рахунок для обліку та розподілу бюджетних коштів.

Бюджетний процес в Україні є складною та організованою системою, яка включає в себе формування, обговорення, схвалення, виконання бюджетів, а також моніторинг та аналіз їх виконання. Цей процес є повним циклом, що охоплює понад два роки, від створення проекту бюджету до прийняття звіту про його виконання.

Бюджети складаються на щорічний період, відповідно до календарного року в Україні. Конституція та Бюджетний кодекс України визначають порядок проведення бюджетного процесу, який включає чотири основні стадії: формування бюджетних проектів, обговорення та затвердження законів про бюджет, виконання бюджетів, підготовка та розгляд звітності про виконання бюджетів.

На кожній стадії бюджетного процесу виконується фінансовий контроль та аудит, проводиться економічний аналіз та оцінка ефективності використання бюджетних коштів. Це забезпечує постійну оцінку відповідності діяльності бюджетної установи вимогам внутрішнього фінансового контролю та аналіз відповідності результатів діяльності встановленим завданням та планам.

Бюджетний процес визначає не лише збалансованість доходів і видатків, але й є стратегічним за своєю суттю. Він включає стратегічний та оперативний фінансовий план, який розподіляє ресурси відповідно до визначених цілей.

Головна мета бюджетного процесу полягає в тому, щоб сприяти ухваленню правильних рішень щодо надання послуг і сприяти активній участі зацікавлених осіб у цьому процесі. Це досягається за допомогою оцінки потреб, пріоритетів та можливостей учасників бюджетного процесу, визначення загальних цілей, розробки стратегій управління, розробки бюджету та постійної оцінки його ефективності.

Бюджетний процес в Україні слугує не лише засобом фінансового контролю, а й інструментом для досягнення стратегічних цілей та сприяння сталому розвитку країни.

Управління бюджетними коштами в Україні ґрунтується на ключовому інструменті – Єдиному казначейському рахунку. Цей рахунок виконує функції консолідації та об'єднання потоків бюджетних коштів на одному рахунку.

Визначення “єдиний казначейський рахунок” зазнавало змін протягом часу, але насамперед це є набір рахунків, що опрацьовуються казначейством, зазвичай

під управлінням Національного банку України (НБУ) або його філій на регіональному рівні.

Державне казначейство використовує ЄКР для розрахунків з розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, а також для обслуговування підприємств, установ і організацій, які не належать до сфери виконання бюджетних завдань. Органи державного казначейства відкривають рахунки для зарахування законодавчих надходжень, перерахування бюджетних коштів та обслуговування згідно з діючим законодавством.

Загалом, ЄКР відіграє критичну роль у забезпеченні ефективного управління бюджетними коштами в Україні, дозволяючи об'єднувати та контролювати потоки бюджетних коштів в єдиній системі рахунків.

В контексті електронних платіжних систем, ДКСУ стала активним учасником, забезпечуючи безперервну та безпечну роботу систем електронних платежів. Вона відповідає за надійність та безпеку електронних транзакцій, обслуговування фінансових операцій через електронні канали та забезпечення швидкого руху коштів.

ДКСУ впроваджує систему дистанційного обслуговування “Клієнт Казначейства – Казначейство”, яка дозволяє забезпечити віддалений доступ до інформаційних ресурсів ДКСУ через Інтернет. Це сприяє зменшенню вартості супроводження інформаційних систем, оперативності обробки інформації та спрощенню процесу обслуговування розпорядників бюджетних коштів.

Однією з переваг системи “Клієнт Казначейства – Казначейство” є її безкоштовне підключення та використання, а також підтримка клієнтів. Це дозволяє мінімізувати час на виконання казначейських трансакцій та забезпечує доступ клієнтів до різноманітних функцій, таких як формування та відправлення платіжних доручень, обмін бюджетними документами, отримання даних щодо руху коштів та багато іншого.

На кінець 2022 року, кількість розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, включених до Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів, складала 67,2 тис. установ та організацій.

У 2022 році органи Казначейства забезпечили відкриття та обслуговування 721 607 рахунків для зарахування податків, зборів та платежів до державного та місцевих бюджетів. Порівняно з 2021 роком кількість таких рахунків зросла на 123 849, що є значним показником розширення фінансової інфраструктури.

Збільшення кількості дохідних рахунків викликане змінами в законодавстві. Додавання 56 нових кодів до Класифікації доходів бюджету включає субвенції, розширення плати за ліцензії на азартні ігри та лотереї.

У 2021 році доходи державного бюджету склали 1296,9 млрд грн, що становить 101,2% річних планових показників. Порівняно з 2020 роком, надійшло на 220,9 млрд грн більше або на 20,5%. Структура доходів включає різні компоненти, такі як ПДВ, акцизний податок, податок на прибуток підприємств і інші.

У 2022 році до державного бюджету (загального та спеціального фондів) надійшло 1787,4 млрд грн доходів, що становить 101,5% річних планових показників. Порівняно з 2021 роком надійшло доходів на 490,5 млрд грн більше, або на 37,8%. Це говорить про позитивні тенденції у фінансовій сфері України, що свідчить про розвиток і модернізацію системи оподаткування та управління фінансовими ресурсами.

У 2021 році касові видатки державного бюджету, з урахуванням міжбюджетних трансфертів, обслуговування боргу та виплат за державними деривативами, склали 1490,3 млрд грн, що становить 96,5% річних планових призначень. Порівняно з 2020 роком, видатки зросли на 202,2 млрд грн або 15,7%.

У 2022 році касові видатки збільшилися до 2705,4 млрд грн, що становить 82,9% річних планових призначень. Порівняно з 2021 роком, видатки зросли на

1214,2 млрд грн або 83%. Зокрема, касові видатки загального фонду зросли на 91%, а видатки спеціального фонду зросли на 27%.

У 2021 році найбільші частки касових видатків припали на соціальне забезпечення (25,0%), використання товарів і послуг (23,4%), оплату праці і нарахування на заробітну плату (18,7%), міжбюджетні трансферти (12,4%) та видатки на обслуговування боргу (9,4%).

У 2022 році найбільші частки касових видатків припадають на використання товарів і послуг (25,7%), соціальне забезпечення (23,0%), оплату праці і нарахування на заробітну плату (17,6%), міжбюджетні трансферти (13,6%) та видатки на обслуговування боргу (10,3%).

Касові видатки загального фонду в 2022 році зросли на 91%, в той час як видатки спеціального фонду зросли на 27%. Це свідчить про значне збільшення фінансування різних програм та проектів у різних сферах.

Обслуговування боргу є значущою складовою касових видатків, а його динаміка вказує на зростання фінансових зобов'язань держави.

Органи Казначейства активно взяли на себе ініціативу з контролю за операціями з бюджетними коштами. У 2020 та 2021 роках було зупинено понад 2,4 тис. та понад 2,2 тисячі операцій відповідно. Основні порушення, які призводили до зупинення операцій, включають несвоєчасне, недостовірне та неповне подання звітності (937 випадків), порушення наданням карток із зразками підписів (927 випадків), порушення вимог щодо прийняття бюджетних зобов'язань (239 випадків) та порушення порядку здійснення попередньої оплати (123 випадки).

У 2020 році Казначейством було попереджено понад 31 тис. фактів порушень бюджетного законодавства. У 2021 році ця кількість зросла до понад 41 тис. фактів, що свідчить про збільшення кількості та обсягу порушень.

У 2022 році Казначейством попереджено понад 32 тис. фактів порушень бюджетного законодавства на суму 16,6 млрд гривень. Крім того, складено 1 859

протоколів про порушення, на підставі яких зупинено операції з бюджетними коштами у понад 1,2 тисячі випадків.

За видами порушень, найбільш суттєві включають несвоєчасне надання карток із зразками підписів, порушення порядку здійснення попередньої оплати, несвоєчасне, недостовірне та неповне подання звітності, наявність простроченої дебіторської та/або кредиторської заборгованості та інші аналогічні порушення.

Спостерігається тенденція до збільшення кількості та обсягу порушень бюджетного законодавства з 2020 по 2022 рік, що вимагає ефективних заходів для поліпшення контролю та дотримання фінансової дисципліни.

Вищезазначене свідчить про активну позицію Казначейства в контролі за використанням бюджетних коштів, але також вказують на потребу посилення заходів для запобігання порушень та забезпечення більшої дотриманості фінансових процедур і нормативів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Юрій С. І. Казначейська система: Підручник / Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. - Тернопіль, 2002. – 394 / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Тернопіль, 2002. – 394 с.
- 2) Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент. Навчальний посібник / Л. Є. Клець. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
- 3) Форкун І. В. Основи казначейської справи: навч. посіб. / І. В. Форкун, В. М. Шацька, Н. М. Фролова. – Львів: Новий Світ, 2020. – 480 с.
- 4) Про затвердження Положення про єдиний казначейський рахунок [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0594-02#Text>.
- 5) Попова Л. М. Казначейська справа: навчальний посібник / Л. М. Попова. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 168 с.
- 6) Курганська Е. Шляхи адаптації системи казначейства до світових стандартів / Е. Курганська. // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2016. – №2.
- 7) Організація здійснення розрахунків через Систему електронних платежів НБУ [Електронний ресурс] // Студентська бібліотека – Режим доступу до ресурсу: <https://buklib.net/books/31252/>.
- 8) Правила системи електронних платежів Національного банку України [Електронний ресурс] // Національний Банк України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Rules_13072017_1_SEP.
- 9) Про затвердження Інструкції про міжбанківські розрахунки в Україні [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0053%2D00&p=1155153218231268#Text>.

10) Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text>.

11) Гой В. Стан і перспективи вдосконалення інформаційних технологій системи казначейського обслуговування / В. Гой, О. Панухник. // Інституційний репозитарій ТНТУ імені Івана Пулюя. – 2021. – С. 128–129.

12) Курганська Е. І. Переваги запровадження системи дистанційного обслуговування в системі казначейства / Е. І. Курганська. // Донецький національний університет імені Василя Стуса. – 2023. – С. 109–113.

13) Єдиний реєстр розпорядників та одержувачів бюджетних коштів [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/unifie-register-search>.

14) Публічний звіт голови казначейства Тетяни Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2022 рік [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/%D0%9F%D0%A3%D0%91%D0%9B%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%20%D0%B7%D0%B0%202022%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf>

15) Публічний звіт голови казначейства Тетяни Слюз про підсумки діяльності Державної казначейської служби України за 2021 рік [Електронний ресурс] // Державна казначейська служба України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2021/zvit2021-derjkazna.pdf>.

16) Крисоватий А. І. Казначейська система: підручник [Електронний ресурс] / А. І. Крисоватий, О. П. Кириленко, Т. Я. Слюз // Західноукраїнський національний університет. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42223/1/Kaznacheiska_systema.pdf.

17) Казначейське обслуговування бюджету за доходами [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://shatohina-v-i.at.ua/kazna/lekcii/tema_5_kaznachejske_obsługovuvannja_bjudzhetiv_za_.pdf.

18) Про затвердження Порядку взаємодії між органами Державного казначейства України та державної податкової служби України в процесі виконання державного бюджету за доходами та іншими надходженнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0436-02#Text>

19) Казначейське обслуговування бюджетів за видатками [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://shatohina-v-i.at.ua/kazna/lekcii/tema_6_kaznachejske_obsługovuvannja_bjudzhetiv_za_.pdf.

20) Контроль у системі казначейства [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://shatohina-v-i.at.ua/kazna/lekcii/tema_9_kontrol_u_sistemi_kaznachejstva.pdf.

21) Тимошук М. В. Організацію контролю в системі державного казначейства України [Електронний ресурс] / М. В. Тимошук – Режим доступу до ресурсу: http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/4/25.pdf.

22) Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку застосування органами Державної казначейської служби України заходів впливу за порушення бюджетного законодавства [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va394840-12#Text>.

23) Кравченко Л. Зупинка операцій з бюджетними коштами [Електронний ресурс] / Л. Кавченко // Платформа бюджет та ОМС. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://oblikbudget.com.ua/article/1262-zupinka-operatsy-z-byudjetnimi-koshtami---shcho-robiti>.

24) Закон «Про державний бюджет України на 2022 рік» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua>

25) Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://decentralization.gov.ua/>

26) Курганська Е. І., Кублікова Т.Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія /Т.Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.

27) Скорик О. О. Інформаційні технології системи казначейського обслуговування: сучасний стан та перспективи їх удосконалення / О. О. Скорик // Державне управління удосконалення та розвиток. – 2018.

28) Прядко В. В. Проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів та шляхи їх розв’язання / В. В. Прядко //Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. Економічні науки. – 2020. – №. 1 (18). – С. 6–12.

29) Голинський Ю. О. Модернізація інформаційної системи казначейського обслуговування бюджетів / Ю. О. Голинський, Л. М. Луців // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон: ХДУ, 2015. - № 15. – С. 149 – 152.

30) Концепція розвитку інформаційних технологій Державної казначейської служби України на 2015-2017 рр. // Державна казначейська служба України. – К.: 2015. – 15 с.

31) Пріоритетні напрями діяльності Державної казначейської служби України на 2020 рік / Державна казначейська служба України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/pro-kaznachejstvo/funkciyi-ta-prioritetnizavdannya>.

32) Жибер Т. В. Державне казначейство України / Т. В. Жибер // Фінанси України. 2002. – №1. – С. 40

33) Боровик П. М. Вдосконалення сучасних механізмів справляння вітчизняних місцевих податків / П. М. Боровик // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2015. – № 1. – С. 19-25.

34) Боровик П. М., Козлова І. М., Кодола М. Ю. Казначейське виконання місцевих бюджетів: проблеми та шляхи їх вирішення. Теоретичні та практичні

аспекти стійкого розвитку фінансової системи України : кол. моногр. / за ред. О. О. Непочатенко. Умань : Видавн.-поліграф. центр «Візаві», 2015. – Ч. 1. – С. 63–67

35) Русін В. Особливості функціонування органів Державної казначейської служби України в умовах воєнного стану / В. Русін // Економіка та суспільство. – 2023. – № 47

36) Деуленко, В. М. Діяльність Державної казначейської служби України в умовах воєнного стану / В. М. Деуленко, Л. А. Парфентій // Правова наука і державотворення в Україні в контексті інтеграційних процесів: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 19-20 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сумська філія. – Суми, 2023. – С. 292-293.

37) Сидоренко Д. Місце та роль Державної казначейської служби України в системі управління державним боргом / Д. Сидоренко // Молодий вчений. – 2022. – № 2 (102). – С. 49-54.

38) Саноцька К. П. Організація діяльності Державної казначейської служби України на стадіях бюджетного процесу [Електронний ресурс] – Режим доступу до

ресурсу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/47299/1/%D0%A1%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9A.%20%D0%9F.%20%D0%A4%D0%A4%D0%B7%D0%BC-21.pdf>

39) Тугарєв О. О. Здійснення органами Державної казначейської служби України обслуговування державного бюджету за доходами / О. О. Тугарєв, Б. М. Лукашик // Управління фінансами держави, регіону, підприємства та домогосподарства: погляди студентської молоді : зб. тез доп. Шостої Всеукр. студ. Інтернет-конф. кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ТНЕУ [м. Тернопіль, 16 квітня 2019 р.] / редкол. : М. Б. Гупаловська, А. В. Дем'янюк, С. Л. Коваль [та ін.] ; гол. редкол. О. П. Кириленко. - Тернопіль : ТНЕУ, 2019. - С. 282-285.

40) Копилова Я. В. Удосконалення кадрової політики в територіальних органах: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. - 281

публічне управління та адміністрування / наук. кер. О. Ю. Древаль. Суми : Сумський державний університет, 2021. 43 с.

41) Курганська Е. І. Переваги переходу на СДО в умовах війни [Електронний ресурс] – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.economy-confer.com.ua/data/downloads/file_1655996872.pdf#page=20

42) Голинський Ю. О. Методика та практичні підходи до аналізу виконання бюджету органами Державної казначейської служби України / Ю. О. Голинський // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 9(3) – С. 192-195

43) Тімкова І.С . СУТНІСТЬ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ У КАСОВОМУ ВИКОНАННІ БЮДЖЕТІВ. Тези міжнародної науково- практичної конференції «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу». М. Житомир. 9-10 листопада 2023р.

44) Тімкова І.С. ОЦІНКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ. Тези науково- практичної on- line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки. М. Житомир. 15-19 травня 2023 р.

ДОДАТКИ

Додаток А

Структура складених попереджень у розрізі територіальних органів Державної
казначейської служби України в розрізі 2020, 2021 та 2022 років

№	Органи Державної казначейської служби України	Складені попередження					
		2020 рік		2021 рік		2022 рік	
		Кількість	Сума, млрд грн	Кількість	Сума, млрд грн	Кількість	Сума, млрд грн
1.	Вінницька	1780	2,05	2571	1,5	1964	0,9
2.	Волинська	327	0,9	722	0,4	874	0,2
3.	Дніпропетровська	4048	8,4	4434	17,1	4726	3,0
4.	Донецька	2539	0,7	1097	0,3	580	0,2
5.	Житомирська	674	0,2	1473	0,9	1571	0,2
6.	Закарпатська	357	0,2	794	0,3	1528	0,3
7.	Запорізька	3354	0,4	2772	0,8	526	0,4
8.	Івано-Франківська	843	0,3	898	0,3	1083	0,4
9.	Київська	2530	1,7	1982	1,1	1974	0,7
10.	Кіровоградська	1017	0,1	1132	0,1	790	0,1
11.	Луганська	364	0,1	637	0,1	71	0,1
12.	Львівська	920	0,4	1 015	0,4	793	0,4
13.	Миколаївська	964	0,4	116	0,4	191	0,1
14.	Одеська	1715	0,7	3493	1,0	2996	0,6
15.	Полтавська	1130	0,1	1730	0,2	1461	0,4
16.	Рівненська	1108	0,6	2404	0,9	2462	0,3
17.	Сумська	402	0,7	979	0,4	477	0,3
18.	Тернопільська	1086	0,8	3483	1,2	1926	0,9
19.	Харківська	611	1,1	759	1,0	290	0,4

Продовження додатку А

20.	Херсонська	632	0,4	1054	0,8	51	0,1
21.	Хмельницька	984	1,1	2407	0,7	3116	0,3
22.	Черкаська	1366	0,9	1617	1,0	1568	0,4
23.	Чернівецька	73	0,6	124	7,0	187	0,8
24.	Чернігівська	904	0,4	1224	0,5	799	0,4
25.	м. Київ	1265	3,7	880	3,5	606	4,7
26.	ДКСУ	78	0,9	43	3,1	9	0,01
Всього		31071	27,5	41840	45,1	32619	16,6